

*Załącznik do uchwały nr XXXI/206/22
Rady Gminy Bukowiec
z dnia 10 lutego 2022r.*

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY BUKOWIEC
NA LATA 2022-2030**

SPIS TREŚCI

I. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII.....	6
1. PODSTAWY PRAWNE.....	6
2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE	7
3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII.....	13
II. DIAGNOZA SPOŁECZNA	17
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	17
2. ATUTY I CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ	17
3. DEMOGRAFIA	18
4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	20
5. KOMUNIKACJA I TRANSPORT	21
6. GOSPODARKA.....	21
7. ZASOBY I DODATKI MIESZKANIOWE	23
8. EDUKACJA I KULTURA	23
9. OCHRONA ZDROWIA.....	26
10. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA.....	28
11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	31
12. POMOC SPOŁECZNA.....	33
13. BEZROBOCIE	44
14. BEZDOMNOŚĆ.....	46
15. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE	46
16. SYTUACJA DZIECKA.....	51
17. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH	55
18. SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY	59
19. PROBLEMY WSKAZANE PRZEZ MIESZKAŃCÓW, DIALOG SPOŁECZNY	62
20. PROBLEMY RÓWNOŚCI SZANS	64
21. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH.....	67
III. PROGRAMOWANIE	76
1. WIZJA I MISJA.....	76
2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	77
3. PROGNOZA ZMIAN	93
4. RAMY FINANSOWE.....	96
5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE, EWALUACJA	97
6. ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ, ANALIZA RYZYKA.....	97
7. PROGRAMY I PROJEKTY	99
UWAGI KOŃCOWE.....	99

WSTĘP

W dokumencie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bukowiec na lata 2022-2030 można wyróżnić trzy zasadnicze części: **wprowadzającą**, w której zawarto informacje na temat uwarunkowań zewnętrznych tworzenia strategii oraz ocenę stopnia wdrożenia poprzednio realizowanej strategii; **analityczno-diagnostyczną**, która zawiera diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie i identyfikuje problemy społeczne, oraz **programową**, przedstawiającą założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata, ujęte w formie wizji, misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

W części programowej zostały wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania przyjętych założeń, określony został także czas realizacji wyznaczonych działań. W celu określenia postępów w realizacji założeń programowych, wyznaczone zostały **wskaźniki monitorowania realizacji celów strategii**, uwzględniające wartości z ostatniego roku objętego analizą danych i oczekiwane wartości docelowe w roku kończącym zaplanowany okres programowania opracowanej strategii. Część programowa zawiera także ramy finansowe, prognozę zmian oraz informacje na temat sposobu wdrażania, prowadzenia monitoringu oraz ewaluacji strategii.

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przeprowadzono badania ankietowe dotyczące sytuacji społecznej w gminie, problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz sytuacji dziecka. Do analizy wykorzystano trzy rodzaje ankiet.

Respondentami ankiety odnoszącej się do sytuacji społecznej byli mieszkańcy gminy oraz osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej. W sumie do analizy przedłożono 40 anonimowo wypełnionych arkuszy. Wśród ankietowanych było 67,5% kobiet i 32,5% mężczyzn. Dominujące grupy respondentów stanowiły osoby w przedziale wiekowym 56-65 lat (25%), 36-45 lat (22,5%) oraz 26-35 lat i 46-55 lat (po 20%). Najmniejszy odsetek spośród respondentów stanowiły grupy osób w wieku powyżej 65 lat i 20-25 lat. W badaniu nie wzięły udziału osoby poniżej 20 roku życia. Jeśli chodzi o poziom wykształcenia uczestników badania, to 40% spośród nich zadeklarowało posiadanie wykształcenia wyższego. Kolejne grupy stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem zasadniczym zawodowym (32,5%) oraz średnim (20%) i podstawowym (2,5%). 5% badanych nie ujawniło swojego wykształcenia.

Biorąc pod uwagę czas zamieszkiwania w gminie, 67,5% wszystkich respondentów mieszka na terenie gminy od urodzenia, 27,5% uczestników badania zamieszkuje w gminie od 25 do 60 lat, zaś 5% ankietowanych przebywa na terenie gminy od 4 roku do 10 lat. Można zatem domniemywać, iż ankietowani mają ugruntowane i przemyślane opinie na temat niekorzystnych zjawisk widocznych w gminie oraz problemów, jakie dotyczą jej mieszkańców. Profil respondentów ankiety prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”

liczba ankietowanych	pleć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w mieście	wykształcenie
40	kobiety (67,5%)	20-25 lat (2,5%)	od urodzenia (67,5%)	podstawowe (2,5%)
		26-35 lat (20%)		Zasadnicze zawodowe (32,5%)
		36-45 lat (22,5%)		średnie (20%)
	mężczyźni (32,5%)	46-55 lat (20%)	od 4 do 10 lat (5%)	wyższe (40%)
		56-65 lat (25%)	od 25 do 60 lat (27,5%)	Brak deklaracji (5%)
		powyżej 65 lat (12,5%)		

W badaniu ankietowym, którego celem było poznanie opinii mieszkańców na temat problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć, wykorzystano do analizy 40 arkuszy wypełnionych anonimowo ankiet. Wśród respondentów było 65% kobiet i 35% mężczyzn. Najliczniej wśród respondentów reprezentowane były grupy osób w wieku 36-45 lat i 56-65 lat (po 25%) oraz 26-35 lat (22,5%). Osoby w wieku powyżej 65 lat stanowiły 10%, a osoby w wieku 20-25 lat reprezentowane były przez 2,5% badanych. W badaniu nie wzięły udziału osoby poniżej 20. roku życia. Profil respondentów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn”

liczba ankietowanych	pleć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w mieście	wykształcenie
40	kobiety (65%)	20-25 lat (2,5%)	od urodzenia (72,5%)	Podstawowe (2,5%)
		36-45 lat (25%)		Zasadnicze zawodowe (25%)
		56-65 lat (25%)		średnie (20%)
			od 5 do 7 lat (7,5%)	wyższe (42,5%)

		26-35 lat (22,5%)		Brak deklaracji (10%)
	mężczyźni (35%)	powyżej-65 lat (10%)	od 15 do 55 lat (20%)	

Osobna ankieta, która pomogła w dokonaniu analizy sytuacji dziecka w środowisku szkolnym i rodzinnym, została rozesłana do placówek oświatowych. Analizę tę przeprowadzono na podstawie 5 ankiet wypełnionych przez dyrektorów i pedagogów z placówek systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bukowiec na lata 2022-2030 sygnalizuje problemy społeczne występujące w gminie i prezentuje rozwiązania o charakterze systemowym, których realizacja powinna przyczynić się do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej. Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, mieszkańcy gminy oraz eksperci.

I. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

---

1. PODSTAWY PRAWNE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.). Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich w szczególności:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 877 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1100);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 176);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2133 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2021 r. poz. 75 z późn. zm.)

- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685);
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 716 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1297),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1348 z późn. zm.).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bukowiec jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. W swej warstwie merytorycznej odnosi się do dokumentów, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Poniżej przedstawiono główne założenia programowe wspomnianych dokumentów.

2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

W ramach trzech priorytetów tematycznych strategii, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, przygotowano siedem projektów przewodnich:

- 1) „Unia innowacji”

- 2) „Młodzież w drodze”
- 3) „Europejska agenda cyfrowa”
- 4) „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”
- 5) „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”
- 6) „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”
- 7) „Europejski program walki z ubóstwem”.

28 kwietnia 2020 r. Rada Ministrów RP przyjęła „Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii Europa 2020. Aktualizacja 2020/2021”. Już na starcie prac nad KPR oczekiwano uwzględnienia w KPR działań na rzecz priorytetów nowej strategii dla UE, zaprezentowanej w komunikacie KE pn. „Europejski Zielony Ład” z 11 grudnia 2019 r. oraz w dokumencie otwierającym nowy cykl Semestru, tj. „Rocznej Strategii Zrównoważonego Wzrostu Gospodarczego na 2020 rok” z 17 grudnia 2019 r. W związku z wybuchem pandemii COVID-19 w 2020 r. na ostatnim etapie prac dokument uzupełniono o odrębny rozdział poświęcony przedstawieniu działań mających na celu bezpośrednią walkę z pandemią COVID-19 i przeciwdziałanie rozszerzającym się jej skutkom ekonomicznym, zawartych w ustawach składających się na tzw. „tarczę antykryzysową”.

W KPR znalazła się bardzo wstępna, ze względu na niemający precedensu dynamiczny charakter kryzysu gospodarczego wywołanego przez pandemię, ocena sytuacji i scenariusz makroekonomiczny na najbliższe miesiące. Jednocześnie w KPR zachowano dorobek wcześniejszych prac nad dokumentem, zastrzegając, że realizacja zaplanowanych działań będzie uzależniona od rozwoju sytuacji w Polsce i na świecie.

Nowe Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2021-2027

Na mocy Traktatu z Lizbony Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) zostały przekształcone z porozumienia międzyinstytucjonalnego w akt prawnie wiążący. WRF, przyjmowane na okres co najmniej pięciu lat, muszą gwarantować dokonywanie wydatków Unii w sposób usystematyzowany i w granicach jej zasobów własnych oraz zawierają przepisy, z którymi musi być zgodny roczny budżet Unii, a tym samym stwarzają podwaliny pod dyscyplinę finansową.

2 maja 2018 r. Komisja Europejska przyjęła pierwszy projekt długofalowego budżetu UE, czyli wieloletnich ram finansowych 2021-2027. Aby odpowiedzieć na społeczno-gospodarcze skutki pandemii COVID-19, 27 maja 2020 r. zaproponowano **zmieniony długofalowy budżet UE**, wprowadzając nadzwyczajny instrument na

rzecz odbudowy (Next Generation EU), który ma pomóc naprawić najpilniejsze szkody spowodowane pandemią i na nowo ożywić gospodarkę.

Podczas szczytu w Brukseli w dn. 17-21 lipca 2020 r. przywódcy państw członkowskich uzgodnili długofalowy budżet UE 2021-2027 opiewający na kwotę 1 074,3 mld EUR. Z budżetu wspierane będą m.in. inwestycje w transformację cyfrową i ekologiczną. Przywódcy uzgodnili też pakiet odbudowy o wartości 750 mld EUR, który pomoże UE poradzić sobie z kryzysem spowodowanym pandemią. Z kwoty tej 390 mld EUR zostanie wypłaconych w formie dotacji dla państw członkowskich, a 360 mld EUR – w formie pożyczek.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny współfinansuje krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku. Program, który powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia, wspiera innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”.

Komisja Europejska proponuje przeznaczenie dodatkowych środków w latach 2020-2022 na fundusze strukturalne w ramach programów perspektywy 2014-2020 na walkę ze skutkami kryzysu wywołanego przez pandemię COVID-19 oraz przygotowanie długookresowej transformacji w kierunku zielonej, cyfrowej, bardziej odpornej na zagrożenia Europy. Ta inicjatywa KE nazywana została w skrócie REACT-EU.

Polska popiera podejście polegające na wykorzystaniu obecnych programów polityki spójności jako narzędzia wspierania działań krótko- i średnioterminowych za pośrednictwem REACT-UE, natomiast polityka spójności w latach 2021-2027 powinna realizować cele w dłuższej perspektywie czasowej.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej (NSIS)

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego,

inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Został uchwalony przez Radę Ministrów 17 września 2019 r. Rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) określone w filarze rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.

W KSRR wskazuje się Obszary Strategicznej Interwencji istotne z punktu widzenia realizacji polityki regionalnej, które zostaną uwzględnione w krajowych i regionalnych strategiach rozwoju (m.in. poprzez wskazanie dedykowanych im działań). Są to dwa typy obszarów: miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze i obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Oprócz tego KSRR wskazuje również wschodnią Polskę i Śląsk jako OSI wymagające ukierunkowanego wsparcia z poziomu kraju (Program Polska Wschodnia, Program dla Śląska). Jednocześnie na poziomie regionalnym samorząd województwa może wyznaczać swoje obszary strategicznej interwencji, takie m.in. jak obszary przemysłowe, zdegradowane czy tzw. wewnętrzne peryferia, o ile będzie to wiązało się z zapewnieniem konkretnych instrumentów wsparcia lub mechanizmów uzgodnień.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 to dokument mający na celu przede wszystkim poprawę jakości życia obywateli. Ukazuje on główne tendencje,

wyzwania i schematy rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, a także kierunki zagospodarowania przestrzennego państwa. Powyższy dokument wyznaczył trzy strategiczne obszary, w których powinien odbywać się rozwój Polski:

- Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:
  - Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna,
  - Polska Cyfrowa,
  - Kapitał ludzki,
  - Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko.
- Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:
  - Rozwój regionalny,
  - Transport.
- Obszar efektywności i sprawności państwa:
  - Kapitał społeczny,
  - Sprawne państwo.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

Głównym celem SRKS jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. W dokumencie wyznaczono następujące trzy cele szczegółowe i priorytety:

Cel szczegółowy 1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne:

- 1.1 Usprawnienie mechanizmów wspierania i współpracy instytucji publicznych z obywatelami,
- 1.2 Rozwój i wzmocnianie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej.

Cel szczegółowy 2. Wzmocnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich:

- 2.1 Tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmocnienia uczestnictwa w kulturze,
- 2.2 Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dóbr kultury,
- 2.3 Digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury,
- 2.4 Umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę,
- 2.5 Wzmocnienie promocji kultury polskiej za granicą.

Cel szczegółowy 3. Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne:

- 3.1 Wzrost udziału sektorów kreatywnych w rozwoju gospodarczym kraju,

3.2 Rozwój kompetencji zawodowych na potrzeby branż kreatywnych,

3.3 Wzmocnienie potencjału kreatywnego społeczeństwa.

2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku - Strategia Przyspieszenia 2030+

Strategia rozwoju jest najważniejszym dokumentem, który opracowuje Samorząd Województwa w celu wyznaczenia kierunków rozwoju województwa na najbliższe lata (ta strategia obejmuje okres do roku 2030, choć niektóre działania kontynuowane będą także po tym roku, stąd do jej nazwy dodano symboliczny znak „+”). Z przeprowadzonych analiz eksperckich, oczekiwań wszystkich uczestników spotkań konsultacyjnych, ale także z aspiracji Samorządu Województwa wynika, że województwo powinno rozwijać się szybciej od innych i szybciej niż dotąd, po to, aby szybko poprawiać warunki życia mieszkańców. Dlatego misję rozwoju, czyli najbardziej ogólne przesłanie dotyczące przyszłości województwa, określono jako „Człowiek w centrum uwagi” W wyniku prac diagnostycznych zidentyfikowano następujące wyzwania rozwojowe:

1. Poprawa poziomu rozwoju społecznego mieszkańców województwa
2. Dostosowanie kierunków rozwoju województwa do transformacji demograficznej i konsekwencji starzenia społeczeństwa
3. Rozwój gospodarczy
4. Wzrost innowacyjności gospodarki województwa
5. Poprawa dostępności zewnętrznej oraz wykorzystanie potencjału logistycznego województwa
6. Poprawa dostępności komunikacyjnej stolic województwa z terenu całego województwa
7. Wzmocnienie potencjału Bydgoszczy i Torunia jako ośrodków współodpowiedzialnych za rozwój społeczno-gospodarczy i konkurencyjność województwa
8. Nowoczesny sektor rolno-spożywczy
9. Rozwój uzdrowisk
10. Powszechna dostępność technologii informacyjnych
11. Zapewnienie dobrego stanu powietrza
12. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania

gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu

13. Bezpieczeństwo i transformacja energetyczna

14. Odbudowa gospodarki regionu po "covid 19"

Cel nadrzędny „Strategii Przyspieszenia 2030+”: „Jakość życia typowa dla wysokorozwiniętych regionów europejskich”. Cel ten zamierza się osiągnąć poprzez koncentrację działań w czterech obszarach tematycznych rozwoju:

Obszar Społeczeństwo – w ramach którego dążyć się będzie do zasadniczej poprawy szeroko rozumianego poziomu rozwoju społecznego, zwłaszcza w aspekcie zmian postaw społecznych i rozwoju edukacji. Cele operacyjne w ramach tego obszaru dotyczą edukacji, aktywności społecznej, zdrowia, kultury i sportu.

Obszar Gospodarka – w ramach którego dążyć się będzie do rozwoju i unowocześnienia gospodarki województwa, jako warunku wzrostu jego konkurencyjności w aspekcie miejsca zamieszkania. Cele operacyjne w ramach tego obszaru dotyczą jakościowego i ilościowego rozwoju przedsiębiorczości.

W ramach tego obszaru wskazuje się cel główny „Strategii Przyspieszenia 2030+”:

Obszar Przestrzeń – w ramach którego dążyć się będzie do zapewnienia wysokiej jakości życia oraz konkurencyjności gospodarki, w zagadnieniach związanych z jakością przestrzeni województwa (wynikającej ze stanu środowiska oraz charakteru zagospodarowania). Cele operacyjne w ramach tego obszaru dotyczą: dostępności usług, infrastruktury transportowej, przestrzeni dla rozwoju gospodarczego, wykorzystania potencjałów endogenicznych w rozwoju lokalnym.

Obszar Spójność – w ramach którego dążyć się będzie do zapewnienia wysokiej sprawności funkcjonowania systemu społeczno-gospodarczego, tak by przestrzeń województwa była spójna komunikacyjnie, bezpieczna i odporna na zagrożenia. Zarazem cechą realizowanych w województwie procesów powinna być innowacyjność, przy jednoczesnej nowoczesności struktur. Cele operacyjne w ramach tego obszaru dotyczą: informatyzacji (cyfryzacji), bezpieczeństwa publicznego, transportu publicznego, współpracy na rzecz rozwoju regionu.

3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII

Ocena wdrożenia poprzednio realizowanej strategii stanowi punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki społecznej miasta na następne lata. W jej ramach wskazuje się m.in. osiągnięcia i trudności we wdrażaniu strategii, przedsięwzięcia,

których nie udało się zrealizować podczas wdrażania jej realizacji, najważniejsze programy i projekty wynikające z zapisów strategicznych, które zostały zrealizowane

Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach strategii:

1. Cel strategiczny „Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom”:
  - program „Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na terenie gminy Bukowiec” adresowany do osób długotrwale bezrobotnych: szkolenia, staże, pomoc finansowa
  - „Program rozwoju społecznego sołectw Budyń i Korytowo – pakiet działań aktywizujących dla ludności dorosłej” na lata 2020-2021
  - pomoc dzieciom z rodzin najuboższych: dożywianie w szkołach, wypoczynek wakacyjny, stypendia, alternatywne formy spędzania czasu wolnego w świetlicach środowiskowych
  - zapewnianie schronienia osobom bezdomnym
2. Cel strategiczny „Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży”:
  - Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023 – spójny system wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze
  - wspieranie i monitorowanie rodzin dotkniętych bądź zagrożonych przemocą
  - zatrudnienie asystentów rodziny stosownie do zapotrzebowania
  - realizacja projektów i programów profilaktycznych w szkołach i przedszkolach na terenie gminy: „Wyprawka szkolna”, „Szlachetna paczuszka”, „Spójrz inaczej na agresję”, „Czyste powietrze wokół nas”, „Chroń się przed kleszczami wszystkimi sposobami”, „Klub kreatywnych przedszkolaków”
3. Cel strategiczny „Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym”:
  - ułatwienie dostępu do Internetu
  - szkolenie „E-mocni: cyfrowe umiejętności, realne korzyści”
  - usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze
  - pomoc materialna
  - klub Senior+
4. Cel strategiczny „Zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do służby zdrowia oraz wspieranie rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą w rodzinie”:
  - Gminny Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych

- Gminny Punkt Konsultacyjny pomocy psychologicznej i prawnej
- programy i badania profilaktyczne, zdrowotne realizowane przez Przychodnię Zdrowia w Bukowcu
- 5. Cel strategiczny „Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie”:
  - otwarcie Posterunku Policji w Bukowcu
- 6. Cel strategiczny „Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego”:
  - działają koła gospodyń wiejskich
  - rady sołeckie organizują imprezy dla mieszkańców
  - fundusz sołecki umożliwia realizację potrzeb mieszkańców w obszarze kultury
- 7. Program „Posiłek w szkole i w domu”

Przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować lub podjąć w nowym okresie programowania:

- dalsze wspieranie działalności świetlic wiejskich i środowiskowych
- pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym
- rozwijanie form wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych
- realizowanie projektów zgodnie z potrzebami mieszkańców
- rozwój organizacji pozarządowych na terenie gminy

Najważniejsze programy i projekty wynikające z zapisów strategicznych, które zostały zrealizowane:

I. Projekty: „Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na terenie gminy Bukowiec”, „Program rozwoju społecznego sołectw Budyń i Korytowo-pakiet działań aktywizujących dla ludności dorosłej” na lata 2020-2021, projekt rządowy „Wyprawka szkolna”

II. Programy:

1. Program osłony w zakresie dożywiania w gminie Bukowiec;
2. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
3. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023;
4. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w gminie Bukowiec;
5. Program współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności na rzecz pożytku publicznego i wolontariacie

6. Programy profilaktyczne i edukacyjne realizowane w placówkach oświatowo-wychowawczych

Ogólna ocena realizacji założeń strategii:

Zespół dokonujący oceny realizacji założeń poprzedniej strategii, uwzględniając osiągnięcia, ograniczenia, zachodzące lokalnie zmiany w zakresie problemów społecznych, mając do dyspozycji pięciopunktową skalę ocen, którym przypisano odpowiedni stopień realizacji, zaproponował ogólną ocenę realizacji strategii na poziomie 5, co oznacza, że w pełni wdrożono założenia programowe.

Krótkie uzasadnienie przyjętej oceny:

Wszystkie w/w działania były realizowane na miarę możliwości organizacyjno-finansowych gminy z uwzględnieniem faktycznych potrzeb jej mieszkańców.

Działania ocenione najwyżej:

Wszystkie w/w działania należy ocenić najwyżej, ponieważ w pełni wdrożono założenia programowe.

II. DIAGNOZA SPOŁECZNA

---

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina wiejska Bukowiec jest położona w północnej części województwa kujawsko-pomorskiego w powiecie świeckim na Równinie Świeckiej, w sąsiedztwie Borów Tucholskich. Graniczy z gminami: Drzycim, Lniano, Pruszcz, Świecie i Świekatowo. Powierzchnia gminy to 111 km², gminę zamieszkuje ok. 5000 osób. Strukturę administracyjną tworzy 16 wsi skupionych w 13 sołectwach (Bramka, Branica, Budyń, Bukowiec, Krupocin, Gawroniec, Korytowo, Plewno, Poledno, Polskie Łąki, Przysiersk, Różanna, Tuszynki). Największa pod względem liczby mieszkańców jednostka pomocnicza gminy to Bukowiec, gdzie mieszkają 1 364 osoby, zaś najmniejsza to Jarzębieniec zamieszkały przez 65 osób.

Na terenie gminy funkcjonuje 11 organizacji pozarządowych, które w spektrum swojego zainteresowania mają m.in. promowanie tradycji i kultury regionu, rozwój i integrację środowisk lokalnych, dbałość o bezpieczeństwo mieszkańców.

2. ATUTY I CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym mieszkańcom gminy Bukowiec zadano pytania pozwalające uzyskać opinie na temat atutów gminy, czynników, które ograniczają jej możliwości rozwojowe, a także działań, jakie należy podjąć, by uczynić gminę bardziej przyjazną dla mieszkańców.

Największe atuty gminy, zdaniem ankietowanych, związane są z dogodnym położeniem geograficznym w pobliżu ważnych szlaków komunikacyjnych i walorami rekreacyjno-wypoczynkowymi. Należą do nich: ukształtowanie terenu, bliskość Borów Tucholskich, brak dużych zakładów przemysłowych. Atutem jest, podkreślana przez respondentów, oferta edukacyjna, coraz lepsza infrastruktura sportowo-rekreacyjna i techniczna, inwestycje w rozwój i dobra komunikacja władz samorządowych z mieszkańcami. Nie bez znaczenia jest również wysoki poziom bezpieczeństwa, a także czyste ekologicznie środowisko naturalne. Mieszkańcy pozytywnie ocenili zarządzanie gminą i dbałość o jej dobry wizerunek.

Identyfikując czynniki, które w największym stopniu ograniczają możliwości rozwojowe gminy, ankietowani wskazywali na niewystarczający w stosunku do potrzeb budżet. Do najczęściej wymienianych słabych stron należą: niezaspokojenie potrzeb w zakresie, ochrony zdrowia, mieszkalnictwa, a zwłaszcza komunikacji,

a także brak ośrodków wsparcia dla osób starszych. Ważnym obszarem, w którym dostrzeżono słabe strony jest rynek pracy; nieadekwatna do potrzeb oferta w tym zakresie i brak perspektyw dla młodych ludzi oraz niskie płace. Sygnalizowanym problemem jest również brak żłobka. Wśród czynników, które mogą mieć negatywny wpływ na rozwój gminy wymieniono także zauważalną niechęć do zmian u części mieszkańców.

Uczestnicy badania wskazywali również działania, jakie należy podjąć, aby gminę uczynić bardziej atrakcyjną i przyjazną dla mieszkańców.

Za najważniejsze uznano tworzenie miejsc pracy i podejmowanie działań zachęcających do inwestowania w gminie. Do istotnych potrzeb respondenci zaliczyli też rozwój budownictwa mieszkaniowego, w tym socjalnego i komunalnego, komunikacji, dalszą rozbudowę infrastruktury: modernizację dróg, budowę chodników, rozwój sieci kanalizacyjnej i gazowej, zagospodarowanie terenów zielonych, wytyczenie ścieżek rowerowych, budowę basenu. Wśród niezbędnych do realizacji działań wskazano także utworzenie żłobka i zwiększenie liczby miejsc przedszkolnych oraz utworzenie miejsc spotkań i aktywności dla seniorów, poszerzenie oferty w zakresie ochrony zdrowia (rehabilitacja). Wspomniano także o wzbogaceniu oferty handlowej (galeria) oraz o potrzebie inwestowania w rozwój turystyki i agroturystyki.

3. DEMOGRAFIA

Na koniec 2020 r. gmina Bukowiec liczyła ogółem 4 969 osób, wśród których było 2 476 kobiet; stanowiły one 49,8% całej populacji. Gęstość zaludnienia wynosiła w przybliżeniu 46 osób na km². Analizując dane demograficzne, można stwierdzić, iż w latach 2018-2020 zmniejszała się ogólna liczba mieszkańców gminy. Jeśli chodzi o poszczególne grupy wiekowe, to warto zauważyć, że w rozpatrywanym okresie zmniejszała się liczba dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, rosła zaś grupa osób w wieku poprodukcyjnym.

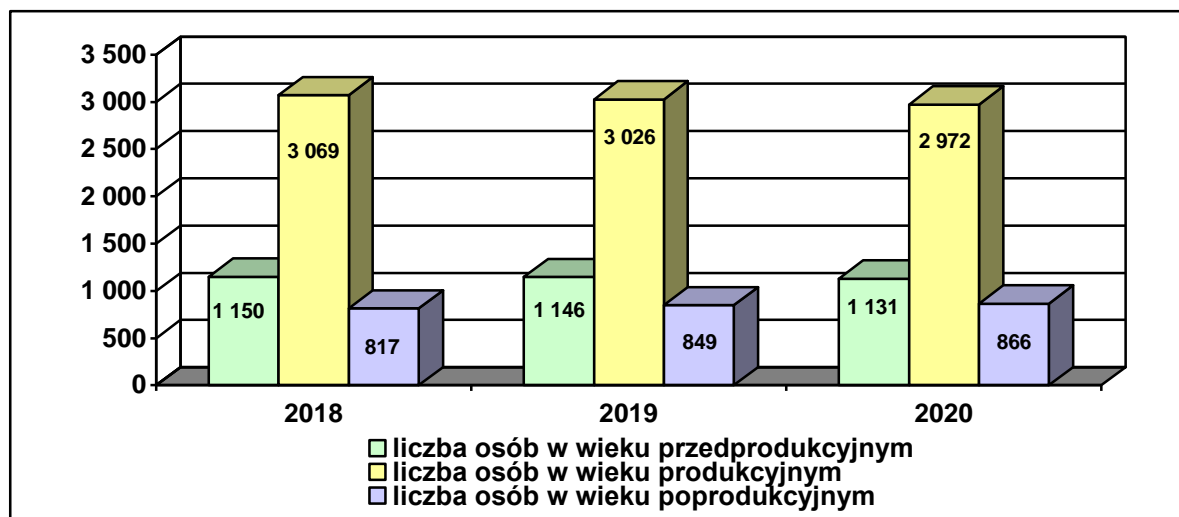
W latach 2018-2020 tylko w pierwszym roku analizy odnotowano dodatni przyrost naturalny. W kolejnych latach liczba urodzeń była niższa niż liczba zgonów, przyrost naturalny był więc wyrażony liczbą ujemną. Dodatkowo było natomiast w rozpatrywanym okresie saldo migracji. Szczegółowe dane dotyczące sytuacji demograficznej gminy przedstawiają poniższe tabele i wykresy.

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1 150	1 146	1 131
liczba osób w wieku produkcyjnym	3 069	3 026	2 972
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	817	849	866
ogółem	5 036	5 021	4 969

Dane Urzędu Gminy Bukowiec.

Wykres 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2018-2020

Dane Urzędu Gminy Bukowiec.

Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba urodzeń	75	51	48
liczba zgonów	43	62	53
przyrost naturalny	32	-11	-5

Dane Urzędu Gminy Bukowiec.

Tabela 5. Ruch migracyjny ludności w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba zameldowanych osób spoza gminy	93	111	88
w tym z zagranicy	16	37	22
liczba osób wymeldowanych poza gminę	54	37	48
w tym za granicę	6	2	5
saldo migracji ogółem	39	74	40

Dane Urzędu Gminy Bukowiec.

Dostrzegane zmiany demograficzne, ze szczególnym uwzględnieniem zjawiska starzenia się społeczeństwa, wymagają kompleksowego podejścia do sytuacji poszczególnych grup mieszkańców, poznania ich potrzeb i oczekiwań, co

umożliwi wypracowanie odpowiednich rozwiązań sprzyjających zarówno rozwojowi społecznemu, jak i gospodarczemu gminy.

4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Poziom rozwoju infrastruktury technicznej w gminie stale wzrasta. Sieć wodociągowa obejmuje niemal cały teren gminy, natomiast sieć kanalizacyjna o długości ponad 42 km jest dostępna dla ponad połowy mieszkańców.

Duży wpływ na rozwój infrastruktury technicznej w gminie ma realizacja projektu pod nazwą „Budowa indywidualnych systemów kanalizacji zagrodowej na terenie miejscowości: Bramka, Korytowo, Polskie Łąki, Tuszyński”. Kosztorysowa wartość realizacji całej inwestycji to prawie 3 mln złotych, w tym ok. 1,1 mln zł gmina otrzymała z Unii Europejskiej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Sukcesywnej rozbudowie i modernizacji ulega sieć dróg gminnych, w tym drogi asfaltowe oraz utwardzone prowadzące do miejscowości, a także drogi na terenach rolniczych. Dalsza rozbudowa i modernizacja dróg, ulic, chodników, oświetlenia oraz innych obiektów prowadzona jest często przy wykorzystaniu środków z funduszy europejskich, bądź innych środków zewnętrznych. Poniżej zawarto szczegółowe dane na temat istniejącej infrastruktury technicznej.

Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	131,4
liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	4 396
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	42,6
liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	2 780
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie ogółem (w km)	78,26
długość dróg gminnych (w km)	91,45

Dane Urzędu Gminy Bukowiec.

W uzupełnieniu powyższych danych warto wymienić najważniejsze spośród inwestycji realizowanych w gminie w latach 2018-2020:

Tabela 7. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2018-2020

nazwa inwestycji	miejsowość
Modernizacja stacji uzdatniania wody	Bukowiec
Modernizacja obiektów użyteczności publicznej	Bukowiec
Przebudowa dróg gminnych	Korytowo

Remont ulicy Leśnej	Bukowiec
Poprawa wyposażenia świetlicy i zagospodarowanie terenu wokół świetlicy	Budyń
Wóz strażacki dla OSP	Przysiersk
Kompleks turystyczno-rekreacyjny	Gawroniec
Modernizacja drogi	Korytowo, Tuszynki
Modernizacja drogi Polskie Łąki -Pruszcz	Polskie Łąki
Przebudowa drogi gminnej	Różanna
Modernizacja drogi gminnej	Plewno
Systemy nawadniania boisk piłkarskich	Bukowiec, Przysiersk
Nowoczesne energooszczędne oświetlenie	Bukowiec
Wóz ratowniczo-gaśniczy dla OSP	Bukowiec
Budowa drogi na działce 221/3	Bukowiec
Modernizacja parku wiejskiego	Bukowiec
Budowa drogi stanowiącej połączenie drogi nr 030948DC z drogą powiatową 1281C	Bukowiec
Termomodernizacja budynku przedszkola	Przysiersk
Budowa drogi gminnej	Gawroniec, Poledno.

Dane Urzędu Gminy Bukowiec.

5.KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Sieć drogowa na terenie gminy Bukowiec jest gęsta i zapewnia komunikację między poszczególnymi miejscowościami. Przez obszar gminy przebiega droga wojewódzka nr 240 łącząca Świecie z Tucholą i Chojnicami, która jest częścią szlaku komunikacyjnego z centralnej Polski na środkowe wybrzeże. W odległości kilkunastu kilometrów od Bukowca łączą się ważne szlaki komunikacyjne – drogi krajowe nr 91 (dawna "jedyńska") i 5, natomiast 20 kilometrów dalej powstał węzeł komunikacyjny autostrady A1 w Nowych Marzach.

Gmina znajduje się w zasięgu obsługi lotniska komunikacyjnego w Bydgoszczy, przyjmując że zasięg do korzystania z jego usług przewozowych wynosi 100 km. Port lotniczy w stosunku do gminy jest korzystnie położony pod względem dostępności drogowej i kolejowej.

Komunikacja autobusowa w gminie zorganizowana jest w ramach Powiatowych Przewozów Użyteczności Publicznej.

6. GOSPODARKA

Gmina Bukowiec jest gminą wiejską o charakterze rolniczym z dominującą produkcją roślinną. Użytki rolne zajmują ok. 8700 ha, co stanowi ok.76% powierzchni

całej gminy. 92% zajmują grunty orne (stanowią one prawie 71% ogólnej powierzchni gminy), ponad 8% stanowią łąki (z pastwiskami prawie 18%). Sady stanowią zaledwie 0,1% użytków rolnych.

Klasyfikacja gleb według kompleksów rolniczej przydatności wskazuje, iż najliczniej reprezentowany jest kompleks 5 – żytni dobry, który występuje na terenie niemalże całej gminy. Kompleksy zajmujące o wiele mniejsze powierzchnie to: 6 – żytni słaby i 4 – żytni bardzo dobry. Pod względem typów gleb, w zdecydowanym stopniu dominują gleby pseudobielicowe (związane z kompleksami IV i V).

W większości sołectw dominują gleby klasy IVa, IVb i V, choć na wielu terenach spotkać można również gleby klasy IIIb. Najlepsze warunki na obszarze gminy notowane są w okolicach Plewna i Poledna, gdzie spotkać można gleby klasy IIIa. Poniższa tabela przedstawia strukturę gruntów w gminie.

Tabela 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne

Powierzchnia gminy ogółem (w ha)	11 100
powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)	8 750
W tym pow. użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych (w ha)	7 342
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)	ok. 1 400
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków	366

Dane Urzędu Gminy Bukowiec.

Działalność rolniczą prowadzi na terenie gminy ponad 300 gospodarstw, a średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosi 10,54 ha.

W latach 2018-2020 rosła liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy. Dane na temat aktywności gospodarczej mieszkańców przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Aktywność gospodarcza mieszkańców gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON	220	310	319
w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	b. d.	b. d.	243

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Według danych statystycznych GUS-u w 2020 r. wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą najczęściej deklarowane rodzaje działalności to: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (26,3%) oraz budownictwo (18,5%).

7. ZASOBY I DODATKI MIESZKANIOWE

W latach 2018-2020 r. stan zasobów mieszkaniowych gminy ulegał niewielkim zmianom. W 2020 r. gmina posiadała 24 mieszkania komunalne o łącznej powierzchni 1 171,24 m², w których zamieszkiwało 60 osób. Jeśli chodzi o mieszkania socjalne, to gmina dysponowała 1 takim lokalem. Dane szczegółowe dotyczące sytuacji mieszkaniowej w gminie Bukowiec w latach 2018-2020 zawiera poniższa tabela.

Tabela 10. Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba mieszkań komunalnych	27	24	24
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	1 348,56	1 171,24	1 171,24
liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	78	63	60
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania komunalnego (w m ²)	49,9	48,8	48,8
liczba mieszkań socjalnych	1	1	1
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych (w m ²)	26,25	26,25	26,25
liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych	1	1	1

Dane Urzędu Gminy Bukowiec.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, świadczona jest pomoc pieniężna zwana dodatkiem mieszkaniowym. W gminie Bukowiec tej formy wsparcia udziela Referat Rolnictwa i Budownictwa Urzędu Gminy, a dane dotyczące liczby rodzin, którym przyznano dodatek oraz wartości dodatków prezentuje tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 11. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba rodzin, którym przyznano dodatek mieszkaniowy	26	23	15
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	46	39	26
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	39 599	30 565	28 503

Dane Urzędu Gminy Bukowiec.

8. EDUKACJA I KULTURA

W roku szkolnym 2019/2020 w gminie funkcjonowało 5 placówek systemu oświaty: w tym 2 przedszkola i 3 szkoły podstawowe. Dane na temat przedszkoli i szkół w gminie oraz podopiecznych i nauczycieli w nich zatrudnionych zawierają tabele zamieszczone poniżej.

Tabela 12. Placówki wychowania przedszkolnego w gminie w roku szkolnym 2019/2020

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
placówki wychowania przedszkolnego	2	131	10
w tym przedszkola	2	131	10
w tym oddziały przedszkolne w szkołach	-	-	-

Dane Urzędu Gminy Bukowiec.

Tabela 13. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2019/2020

typ placówki	liczba placówek	liczba uczniów	liczba nauczycieli
szkoły podstawowe	3	527	69

Dane Urzędu Gminy Bukowiec.

Tabela 14. Wykaz placówek systemu oświaty działających w gminie w roku szkolnym 2019/2020

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Przedszkole w Bukowcu	ul. dra Floriana Ceynowy 11, 86-122 Bukowiec
2.	Przedszkole w Przysiersku	ul. Szkolna 13 Przysiersk, 86-122 Bukowiec
3.	Szkoła Podstawowa im. 16. Pułku Ułanów Wielkopolskich	ul. Dworcowa 26, 86-122 Bukowiec
4.	Szkoła Podstawowa im. dra Floriana Ceynowy	ul. Szkolna 5, Przysiersk 86-122 Bukowiec
5.	Szkoła Podstawowa .im ks. Jana Twardowskiego	Różanna 32 86-122 Bukowiec. Drugie miejsce prowadzenia zajęć: Korytowo 1

Dane Urzędu Gminy Bukowiec.

Na terenie gminy działa od 1946 roku Gminna Biblioteka Publiczna w Bukowcu, która wraz z filią w Przysiersku pełni funkcję gminnej instytucji kultury.

Przedmiotem działalności placówki jest gromadzenie, przechowywanie, opracowywanie i udostępnianie materiałów bibliotecznych służących rozwijaniu czytelnictwa, zaspokajaniu potrzeb informacyjnych, edukacyjnych i samokształceniowych dla wszystkich grup czytelniczych.

Na terenie gminy działają ponadto:

- Stowarzyszenie Kultury Muzycznej *Kantyczka* w Korytowie
- Stowarzyszenie *Azalia* w Przysiersku
- Zespół Parafialny Caritas Parafii Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Bukowcu
- koła gospodyń wiejskich (Bukowiec, Polskie Łąki, Korytowo)

Wśród cyklicznych imprez kulturalnych, sportowych, festynów itp. na terenie gminy, organizowane są:

- sportowo – rekreacyjna majówka
- Dni Gminy Bukowiec
- Dożynki Gminne
- obchody rocznicy walk 16. Pułku Ułanów Wielkopolskich pod Bukowcem
- gminne obchody Święta Niepodległości

Dane na temat funkcjonujących w gminie placówek kultury przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 15. Placówki kultury w gminie w 2020 r.

typ placówki	liczba placówek	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
Biblioteki i filie	2	5 048	5
światlice	6	130	6

Dane Urzędu Gminy Bukowiec.

Tabela 16. Wykaz placówek kultury w 2020 r.

lp.	nazwa placówki	adres placówki
4.	Gminna Biblioteka Publiczna	ul. Dworcowa 7, 86-122 Bukowiec
5.	GBP, filia w Przysiersku	ul. Św. Floriana 3 , Przysiersk 86-122 Bukowiec
8.	Światlice	w Bukowcu, Budyniu, Gawrońcu, Polednie, Polskich Łąkach, Różannie.

Dane Urzędu Gminy Bukowiec.

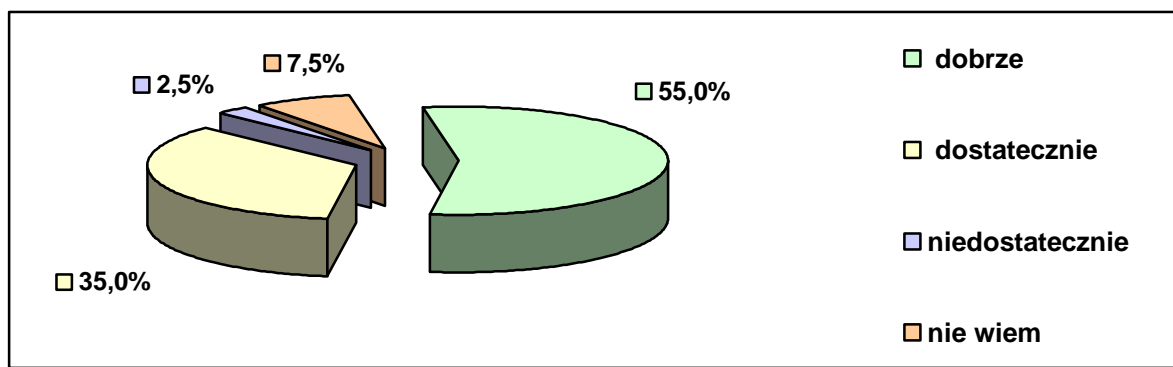
Dane pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym pozwoliły poznać opinie mieszkańców na temat oferty edukacyjnej, opieki przedszkolnej, opieki nad dziećmi do lat 3 i oferty kulturalnej w gminie.

Uczestnicy badania bardzo pozytywnie ocenili jakość oferty edukacyjnej szkół w gminie. Według 90% ankietowanych oferta edukacyjna jest dobra lub dostateczna. Tylko 2,5% badanych przyznało, że jest ona niedostateczna, a 7,5% respondentów miało trudności z odniesieniem się do tej kwestii.

Nieco inaczej została oceniona oferta opieki przedszkolnej, bowiem niespełna połowa ankietowanych stwierdziła, że zaspokaja ona potrzeby w tym zakresie. 25% badanych wyraziło odmienną opinię. Jednocześnie ponad 27% respondentów nie potrafiło jednoznacznie wypowiedzieć się w tej kwestii.

Poniższy wykres przedstawia rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące oferty edukacyjnej.

Wykres 2. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?

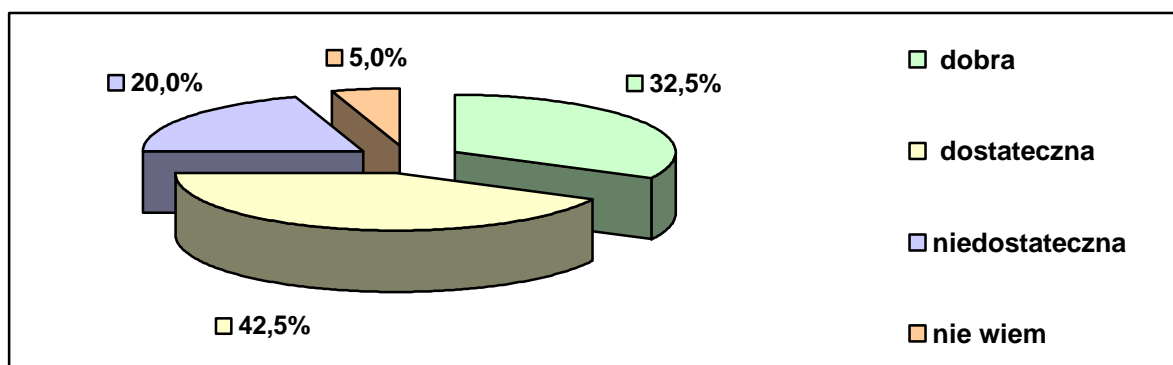

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Brak opieki nad dziećmi do lat 3 jest problemem dla 50% ankietowanych, innego zdania było 15% badanych, a 35% respondentów nie przedstawiło opinii w tej sprawie.

Bardzo pozytywnie oceniono obecną ofertę kulturalną w gminie. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 3. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność oferty kulturalnej w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według 42,5% ankietowanych oferta kulturalna jest dostateczna, a kolejne 32,5% badanych przyznało, że jest dobra. Przeciwnego zdania było jednak 20% respondentów, zdania w tej sprawie nie wyraziło 5% ankietowanych.

9. OCHRONA ZDROWIA

Na terenie gminy w 2020 r. funkcjonował 1 zakład opieki zdrowotnej oraz działała 1 apteka. Dane zawarto w poniższych tabelach.

Tabela 17. Zakłady opieki zdrowotnej, praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2020 r.

liczba zakładów opieki zdrowotnej ogółem	1
liczba prywatnych praktyk lekarskich (w tym pielęgniarskich)	-
liczba aptek i punktów aptecznych	1

Dane Urzędu Gminy Bukowiec.

Tabela 18. Wykaz zakładów opieki zdrowotnej i aptek w gminie w 2020 r.

lp.	podmiot	adres
1.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gminna Przychodnia w Bukowcu	ul. dra Floriana Ceynowy 18 A, 86-122 Bukowiec
2.	Apteka „Pod Łasicą”	ul. dra Floriana Ceynowy 16, 86-122 Bukowiec

Dane Urzędu Gminy Bukowiec.

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy ważna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładu opieki zdrowotnej działającego na jej terenie. Poniżej zamieszczono tabele z informacjami o najczęściej występujących schorzeniach wśród osób korzystających z opieki medycznej w Gminnej Przychodni w Bukowcu.

Tabela 19. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2020 r.

rodzaj schorzenia	liczba przypadków
nowotwory	2
niedokrwistość	14
choroby tarczycy	4
cukrzyca	1
otyłość	45
upośledzenie umysłowe	14
padaczka	6
dziecięce porażenie mózgowe	2
zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	30
choroba nadciśnieniowa	7
alergia – dychawica oskrzelowa	22
alergia pokarmowa	6
alergia skórna	6
zniekształcenie kręgosłupa	24
choroby układu moczowego	4
wady rozwojowe układu nerwowego	2
wady rozwojowe układu krążenia	8
zaburzenia rozwoju	4
inne schorzenia wymagające opieki czynnej	7

Źródła danych: Sprawozdanie MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej

Tabela 20. Schorzenia pacjentów w wieku 19 i więcej lat korzystających z ZOZ Gminna Przychodnia w 2020 r.

rodzaj schorzenia	liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
gruźlica	4
nowotwory	47
choroby tarczycy	66

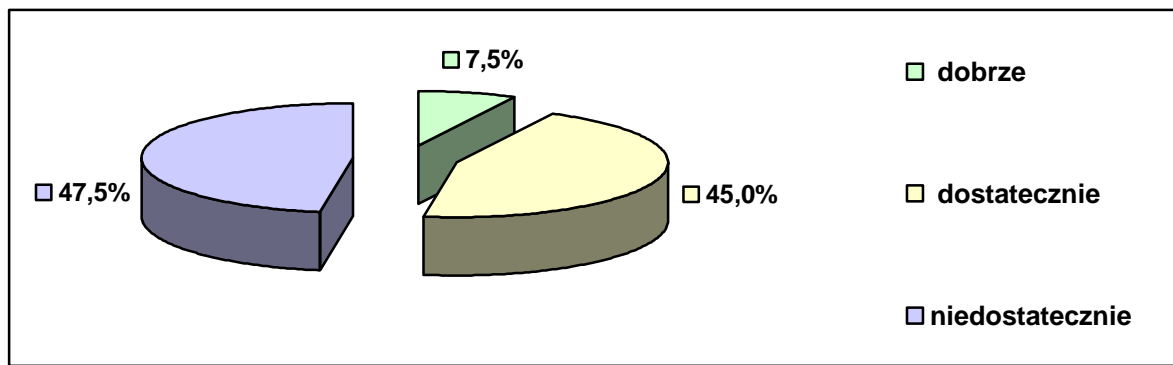
cukrzyca	107
otyłość	66
niedokrwistość	31
choroby obwodowego układu nerwowego	2
choroby układu krążenia	158
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	24
przewlekłe choroby układu trawiennego	22
choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	18
Pacjenci z innymi schorzeniami wymagający opieki czynnej	5

Źródła danych: Sprawozdanie MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej

Wśród dzieci i młodzieży najczęściej diagnozowano otyłość, zaburzenia refrakcji i akomodacji oka oraz zniekształcenia kręgosłupa. U osób dorosłych najczęściej diagnozowano w 2020 r. choroby układu krążenia, cukrzycę, otyłość i choroby tarczycy.

Szeroko pojęta tematyka ochrony zdrowia znalazła odzwierciedlenie w badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania. Rozkład odpowiedzi na temat ocen mieszkańców odnoszących się do funkcjonowania ochrony zdrowia w gminie ilustruje wykres zamieszczony poniżej.

Wykres 4. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie ochrony zdrowia?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Nieco więcej niż połowa mieszkańców pozytywnie oceniła ofertę w zakresie ochrony zdrowia w gminie. Według 47,5% ankietowanych jest ona niedostateczna.

10. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Uprawianiu sportu i rekreacji w gminie Bukowiec służą obiekty sportowo-rekreacyjne zlokalizowane na terenie poszczególnych miejscowości gminy, m.in. boiska sportowe i sale gimnastyczne w szkołach, plenerowe strefy aktywności oraz place zabaw. Na bazę sportowo-rekreacyjną gminy składają się:

- Kompleks boisk „Orlik 2012” w Bukowcu – ul. Owocowa, 86-122 Bukowiec

- Stadion w Bukowcu - ul. Owocowa, 86-122 Bukowiec
- Kompleks boisk „Orlik 2012” w Przysiersku, ul Sportowa 1, 86-122 Bukowiec

Propagowaniem kultury fizycznej w gminie zajmują się również działające na jej terenie kluby sportowe:

- Klub Wiejskiego Towarzystwa Sportowego Gwiazda, ul. dra F. Ceynowy 15 w Bukowcu,
- Ludowy Klub Sportowy Sparta Przysiersk, ul. Tucholska 12 w Przysiersku
- Stowarzyszenie Sportis Gminny Klub Sportowy, ul. Dworcowa 7 w Bukowcu.

Dane na temat obiektów sportowo-rekreacyjnych i klubów sportowych w gminie zawierają poniższe tabele.

Tabela 21. Sport i rekreacja w 2020 r.

rodzaj podmiotu	liczba
obiekty rekreacyjno-sportowe	3
kluby sportowe	3
w tym uczniowskie kluby sportowe	0

Dane Urzędu Gminy Bukowiec.

Gmina nie posiada terenów o dużej wartości przyrodniczej, co prawdopodobnie związane jest z jej rolniczym charakterem i wynikającą stąd małą lesistością, jak również z małą jeziornością gminy. Północna część gminy (około ¼ powierzchni ogólnej) została zaliczona do obszaru węzłowego o znaczeniu międzynarodowym (Bory Tucholskie, obszar oznaczany jako 11M – jeden z 3 wyróżnionych na terenie województwa i najważniejszy wśród nich obszar tego typu).

W 1991 roku utworzono na terenie gminy Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu. Obejmuje on teren o pow. ok. 25 ha. Ograniczenia w gospodarowaniu zmierzają do maksymalnego zachowania stanu naturalnego środowiska przyrodniczego, z jednoczesnym udostępnieniem na określonych zasadach terenów do użytkowania rekreacyjnego. Na obszarze gminy znajdują się 32 pomniki przyrody. Są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej.

Na terenie Gminy Bukowiec większość obiektów zabytkowych znajdujących się w ewidencji zabytków objęta została strefami ochrony konserwatorskiej. Obiekty zabytkowe, które znajdują się poza wydzielonymi strefami objęte są ochroną w ramach wpisu do gminnej ewidencji zabytków. W gminnej ewidencji zabytków znajdują się łącznie 63 obiekty. Wśród architektury sakralnej w ewidencji zabytków znajdują się kościoły w Bukowcu, Polskich Łąkach i Przysiersku, które użytkowane

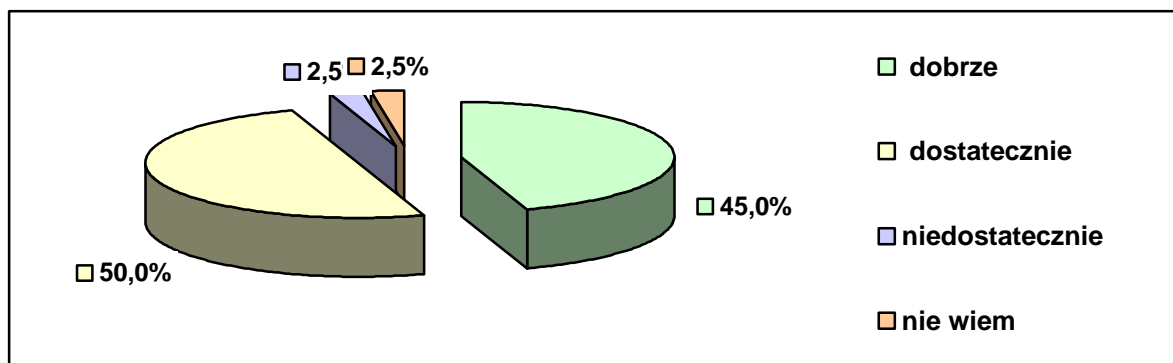
są jako kościoły parafialne. W obiektach tych na bieżąco prowadzone są remonty, a ogólny stan techniczny jest określany na dobry.

Wykaz zarejestrowanych zabytków nieruchomych na terenie gminy:

- zespół pałacowy w Budyniu, obejmujący: pałac z końca XIX w.; park; ptaszarnię, obecnie remiza,
- zespół dworski w Gawrońcu, obejmujący: dwór z 1894 roku i park,
- zespół dworski i folwarczny z drugiej połowy XIX w. w Kawęczynie, obejmujący: dwór; park; stajnię, obecnie owczarnia; owczarnię; spichrz z 1884, obecnie magazyn; oborę; rządówkę,
- zespół dworski i folwarczny z drugiej połowy XIX w. w Polednie, obejmujący: dwór z 1890; park; dom mieszkalny; dom ogrodnika; gorzelnię z 1919; kuźnię; stodołę szachulcową; 3 stodoły; owczarnię; oborę; stajnię, obecnie obora; stajnię; suszarnię z 1920 roku,
- zespół dworski z końca XIX w. w Różannie, obejmujący: park; oborę; stodołę gliniano-murowaną; 2 chlewy; kuźnię.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym poproszono respondentów o ocenę oferty w zakresie sportu i rekreacji w gminie. Na podstawie uzyskanych opinii można stwierdzić, iż mieszkańcy doceniają podejmowane działania na rzecz tworzenia, a następnie rozwijania oferty w zakresie sportu i rekreacji, a sama oferta została bardzo pozytywnie oceniona przez uczestników badania, bowiem ponad 90% ankietowanych uznało ją za dostateczną lub dobrą. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 5. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie sportu i rekreacji?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Według danych udostępnionych na potrzeby niniejszego dokumentu przez Posterunek Policji w Bukowcu, w latach 2018-2020 na terenie gminy stwierdzono ogółem: 63 przestępstwa w 2018 r., 54 przestępstwa w 2019 r. i 60 przestępstw w 2020 r.. Sprawcami 3 przestępstw w 2018 r. były osoby nieletnie. W kolejnych latach nie odnotowano przestępstw popełnionych przez nieletnich. Do najczęściej popełnianych czynów karalnych należały: przestępstwa przeciwko mieniu – po 16 przypadków w 2019 i 2020 r. (o 4 więcej w porównaniu z 2018 r.), przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji – 16 przypadków w 2020 r. (o 1 więcej niż w 2019 r.), przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece – 21 przypadków (o 15 więcej w porównaniu z 2019 r.). Odnotowano także po 2 przestępstwa przeciwko zdrowiu i życiu i przeciwko wolności (w obu przypadkach o 4 mniej niż w roku poprzednim). Na terenie gminy stwierdzono w 2020 r. 3 przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (o 2 więcej w porównaniu z 2019 r.).

Funkcjonariusze Posterunku Policji w Bukowcu w 2020 r. wzywani byli do 633 interwencji na terenie gminy, w tym 35 domowych; w 10 przypadkach konieczne było wdrożenie procedury Niebieskiej Karty. W 2018 r. policjanci wszczęli 10 takich procedur, w 2019 r. – 9. Policjanci odbywali także spotkania z mieszkańcami, na których omawiano tematykę szeroko pojętego bezpieczeństwa, w tym problemy związane z przestrzeganiem obostrzeń pandemicznych.

Teren gminy jest objęty działalnością Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Świeciu, skąd nadesłano informacje o dozorach i nadzorach kuratorów w sprawach prowadzonych wobec mieszkańców gminy Bukowiec.

Dozory

W 2018 r. ogólna liczba spraw wyniosła 9, ogólna liczba osób – 9, w tym 1 sprawa (1 osoba) dotyczyła warunkowego przedterminowego zwolnienia, 5 spraw (5 osób) dotyczyło warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności. 3 osoby dorosłe zostały skazane bez dozoru kuratora, ale z nałożonymi obowiązkami.

W 2019 r. ogólna liczba spraw wyniosła 13, ogólna liczba osób – 13, w tym 2 sprawy (2 osoby) dotyczyły warunkowego przedterminowego zwolnienia, 5 spraw (5 osób) dot. warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności, 1 sprawa (1 osoba) dotyczyła warunkowego umorzenia postępowania karnego, 5 osób zostało skazanych bez dozoru kuratora, ale z nałożonymi obowiązkami.

W 2020 r. ogólna liczba spraw wyniosła 9, ogólna liczba osób – 9, w tym 1 sprawa (1 osoba) dotyczyła warunkowego przedterminowego zwolnienia, 4 sprawy (4 osoby) dotyczyły warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności, 1 sprawa dotyczyła warunkowego umorzenia postępowania karnego, w 3 sprawach 3 osoby dorosłe zostały skazane bez dozoru kuratora, ale z nałożonymi obowiązkami.

Nadzory

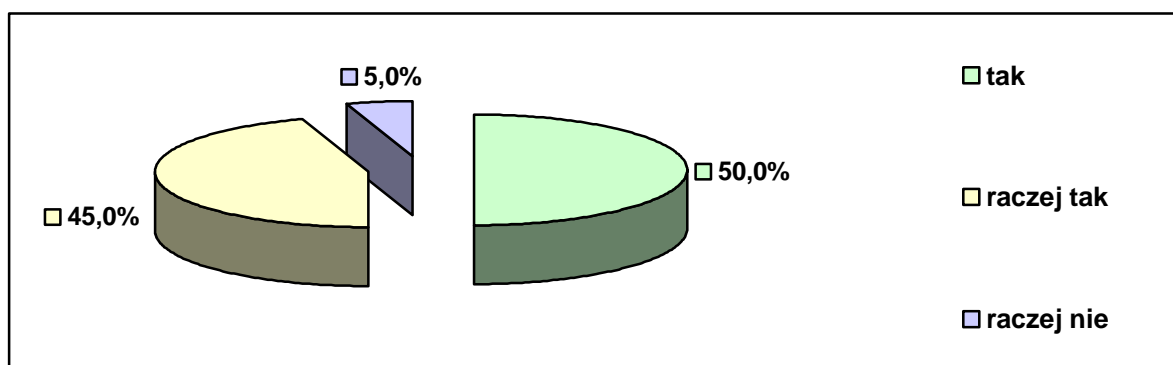
W 2018 r. ogólna liczba spraw wynosiła 22, a ogólna liczba osób 24, w tym 2 sprawy (4 osoby) dotyczyły ograniczenia władzy rodzicielskiej, 4 sprawy dotyczyły nieletnich, którzy dokonali czynu karalnego, a 16 spraw dotyczyło nieletnich prezentujących przejawy demoralizacji.

W 2019 r. ogólna liczba spraw wyniosła 26 (28 osób), w tym 2 sprawy (4 osoby) dotyczyły ograniczenia władzy rodzicielskiej, 6 spraw dotyczyło nieletnich, którzy dokonali czynu karalnego, a 18 spraw dotyczyło nieletnich prezentujących przejawy demoralizacji

W 2020 r. ogólna liczba spraw wynosiła 14, a ogólna liczba osób 17, w tym 2 sprawy (5 osób) dotyczyły ograniczenia władzy rodzicielskiej, 6 spraw dotyczyło nieletnich, którzy dokonali czynu karalnego i 6 spraw dotyczyło nieletnich prezentujących przejawy demoralizacji.

W badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy pytanie na temat ich poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 6. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (95%) stwierdziła, że w miejscu zamieszkania czuje się bezpiecznie lub raczej bezpiecznie. Przeciwną opinię wyraziło tylko 5% badanych.

12. POMOC SPOŁECZNA

Z końcem 2020 r. kadrę Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bukowcu stanowiło 25 pracowników. Dane na temat stanu zatrudnienia w Ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 22. Stan zatrudnienia w GOPS oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2020 r.

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	-
pracownicy socjalni	3	-
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	11	-
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	6	-
pozostali pracownicy	4	-

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bukowcu.

Tabela 23. Wykształcenie kadry GOPS-u na koniec 2020 r.

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje		liczba osób		
		kadra kierownicza	pracownicy socjalni	
wykształcenie	wyższe kierunkowe	1	2	
	wyższe niekierunkowe	0	0	
	średnie kierunkowe	0	1	
	średnie niekierunkowe	0	0	
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	0
		w trakcie realizacji	0	0
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	0	0
		w trakcie realizacji	0	0
	specjalizacja II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	0	0
		w trakcie realizacji	0	0

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bukowcu.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na Ośrodek Pomocy Społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. W 2020 r. w gminie Bukowiec na jednego pracownika

socjalnego przypadało 1 656 mieszkańców. Nie zgłoszono potrzeby zwiększenia obsady kadrowej GOPS-u.

Z końcem 2020 r. wykształcenie wyższe kierunkowe posiadała 1 osoba z kadry kierowniczej oraz 2 pracowników socjalnych. Dodatkowo 1 osoba z kadry kierowniczej posiadała ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej.

Przepisy prawa dokładnie precyzują, kto i kiedy może skorzystać ze wsparcia udzielanego przez powołane do tego instytucje. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych w latach 2018-2020 w gminie Bukowiec na pomoc jej mieszkańcom.

Tabela 24. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2018-2020

wielkość wydatków (w zł)	2018	2019	2020
ogółem (działy 852 i 853)	1 176 970,11	1 179 463,28	1 291 072,91
w tym na świadczenia pomocy społecznej	439 347,42	436 788,85	409 664,74
na zadania własne gminy	1 092 899,92	1 123 908,28	1 236 344,91
na zadania zlecone gminie	84 070,19-	55 555,00-	54 728,00-

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bukowcu.

Wartość środków przeznaczanych w gminie na pomoc społeczną systematycznie rosła w analizowanym okresie. Środki finansowe pozyskane ze źródeł zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej w 2018 r. zamknęły się w kwocie 59 394,74 zł. W kolejnych latach objętych niniejszą analizą takich środków nie pozyskiwano.

W wykonywaniu zadań z zakresu pomocy społecznej GOPS współdziałał z innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, ochroną zdrowia, Policją, Powiatowym Urzędem Pracy, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi. Współpraca ta wpływa na prawidłowe identyfikowanie zapotrzebowania na pomoc, zgodnie z obowiązującymi przepisami, a co się z tym wiąże – pośrednio wpływa na trafność udzielanego wsparcia i właściwą dystrybucję środków.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2018-2020.

Tabela 25. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	316	272	242
liczba rodzin	186	163	147
liczba osób w rodzinach	568	497	425

udział liczby osób w rodzinach w ogólnej liczbie ludności gminy	11,2%	9,8%	8,5%
---	-------	------	------

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bukowcu.

Liczba osób oraz liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2018-2020 malała, podobnie zmniejszał się udział beneficjentów systemu pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności gminy. Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat wieku i aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w 2020 r.

Tabela 26. Struktura wiekowa i aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2020 r.

wiek odbiorców	liczba osób	rodzaj aktywności zawodowej (odbiorcy powyżej 18 roku życia)	liczba osób
0-17 lat	160	pracuje	15
18-25 lat	23	pracuje dorywczo	16
26-35 lat	60	nie pracuje	55
36-45 lat	52	studiuje / uczy się	0
46-55 lat	35	na rencie / na emeryturze	33/14
56-65 lat	39	na zasiłku dla bezrobotnych	0
66 lat i więcej	16	bezrobotny bez prawa do zasiłku	49
razem	385	razem	182

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bukowcu.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez GOPS pomocą społeczną w 2020 r. wykazała, że największą grupę stanowiły dzieci i młodzież do lat 17. Kolejną grupę stanowiły osoby w wieku 26-35 lat, a następną osoby w wieku 36-45 lat. Jeśli chodzi o aktywność zawodową, to najliczniejszą grupą były osoby niepracujące, kolejną - bezrobotni bez prawa do zasiłku, a następną – pobierający rentę.

Szczegółowe dane liczbowe dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
ubóstwo	75	69	70	221	202	186
bezdomność	2	0	0	2	0	0
potrzeba ochrony macierzyństwa	13	17	13	65	86	57
bezrobocie	83	72	67	289	249	207

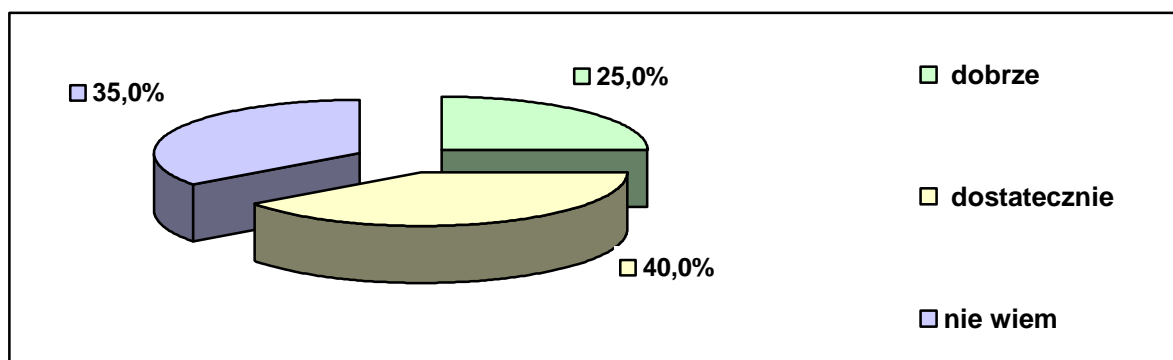
niepełnosprawność	76	74	61	217	210	170
długotrwała lub ciężka choroba	75	60	49	190	150	112
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	28	26	30	114	111	114
w tym rodziny niepełne	17	16	21	57	55	66
w tym rodziny wielodzietne	8	9	7	47	51	39
przemoc w rodzinie	1	0	0	2	0	0
alkoholizm	2	4	4	2	4	4
narkomania	0	0	0	0	0	0
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0	1	3	0	2	6
sytuacja kryzysowa						

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bukowcu.

Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020 były: bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, a także długotrwała lub ciężka choroba. Na przestrzeni rozpatrywanego okresu spadała liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających ze wsparcia z wymienionych powodów. W mniejszym zakresie pomoc społeczną przyznawano ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz potrzebę ochrony macierzyństwa.

W badaniach ankietowych poruszono kwestię oceny realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania ubóstwu. Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi.

Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość (65%) badanych pozytywnie oceniła działania mające na celu przeciwdziałanie ubóstwu. 35% uczestników badania miało jednak problem z jednoznaczną odpowiedzią na to pytanie.

Trudności rodzin wpływały na wysokość pomocy finansowej oraz formę udzielanego przez GOPS wsparcia. Dane dotyczące form wsparcia za lata 2018-2020 przedstawia tabela.

Tabela 28. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2018-2020

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
pieniężna	269	237	225	247	232	219	735	661	598
rzeczowa	126	107	89	63	54	45	287	246	202
praca socjalna	X	X	X	221	191	172	708	599	548
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	0	0	0	0	0	0
schronienie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
usługi opiekuńcze	12	11	12	11	11	12	12	11	12
specjalistyczne usługi opiekuńcze	16	18	16	11	12	12	39	41	44
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	2	1	3	X	X	X	X	X	X

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bukowcu.

W latach 2018-2020 na terenie gminy najwięcej rodzin korzystało z pomocy finansowej, głównie w postaci zasiłków. Nieco mniejszy zasięg miało wsparcie w formie pracy socjalnej, jeszcze mniejszy – to świadczone jako pomoc rzeczowa. Liczba rodzin, którym przyznano wymienione świadczenia malała z roku na rok. Kolejnymi formami przyznanej pomocy były, wahające się pod względem liczby rodzin w trakcie rozpatrywanego okresu, usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Istotnym wsparciem dla beneficjentów pomocy społecznej jest pomoc asystenta rodziny, który przydzielany jest rodzinie na podstawie wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego w danej rodzinie przez pracownika socjalnego po otrzymaniu informacji o trudnościach rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (z uwzględnieniem takich problemów, jak brak pracy, nałogi czy

inne trudności, które mogą mieć wpływ na zagrożenie bezpieczeństwa dziecka). W 2020 r. 14 rodzin, w których wychowywało się 24 dzieci, skorzystało z takiej formy pomocy. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące pracy asystenta rodziny w gminie w latach 2018-2020.

Tabela 29. Asystenci rodziny w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba asystentów rodziny	1	1	1
liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	15	17	14
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	34	34	24
przeciętny czas pracy z rodziną (miesiące)	10	9	12
koszty ponoszone przez gminę z tytułu zatrudnienia asystenta rodziny (w zł)	26 707,53	33 067,89	48 748,97

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bukowcu.

Osoby niezdolne do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, dla których pomoc w postaci usług opiekuńczych okazywała się niewystarczająca dla zaspokojenia ich podstawowych potrzeb życiowych, z uwagi na konieczność zapewnienia im całodobowej opieki (z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności), były kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. Dane dotyczące liczby skierowań do DPS-ów i liczby osób w nich przebywających przedstawia kolejna tabela.

Tabela 30. Skierowania i pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób z gminy skierowanych do DPS-u	2	1	3
liczba osób z gminy przebywających w DPS-ie	6	7	10

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bukowcu.

Szczególną formą pomocy jest **Karta Dużej Rodziny**. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci:

1. w wieku do 18. roku życia,
2. w wieku do 25. roku życia w przypadku, gdy dziecko się uczy,
3. bez ograniczeń wiekowych – w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Od 1 stycznia 2020 r. prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje również wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci. Dane na temat Kart Dużej Rodziny w gminie Bukowiec zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 31. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba wydanych kart	81	306	82
liczba rodzin objętych wsparciem	14	101	30
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	52	40	32

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bukowcu.

GOPS w Bukowcu przyznawał mieszkańcom gminy **świadczenia rodzinne**. W latach 2018-2020 zmniejszała się wielkość środków finansowych, jakie na ten cel przeznaczano, podobnie jak liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie rodzinne. Dane w tym zakresie prezentują poniższe tabele.

Tabela 32. Świadczenia rodzinne w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
łączna wartość przyznanych świadczeń rodzinnych (w zł)	907 811,00	820 827,00	772 107,00
liczba osób, którym przyznano świadczenie	176	170	154

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bukowcu.

Tabela 33. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2018-2020

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
	2018	2019	2020
zasiłek rodzinny	430	387	347
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	25	16	9
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	5	5	1
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowania dziecka	14	20	16
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	41	35	37
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	295	263	449
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	67	53	68
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	90	82	79
zasiłek pielęgnacyjny	222	228	212
świadczenie pielęgnacyjne	40	48	43
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	56	43	33
świadczenie rodzicielskie	16	22	13
zasiłek dla opiekuna	1	1	1
specjalny zasiłek opiekuńczy	8	4	4
razem	1 310	1 207	1 312

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bukowcu.

W latach 2018-2020 ogólna liczba wszystkich świadczeń rodzinnych przyznanych mieszkańcom gminy ulegała wahaniom, z najniższym poziomem w 2019 r. Podstawowym świadczeniem rodzinnym jest zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Najczęściej przyznawano mieszkańcom dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej oraz z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania. Znacznie niższa była liczba dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego oraz z tytułu samotnego wychowania dziecka.

Poza zasiłkiem rodzinnym najczęściej wypłacanym mieszkańcom gminy świadczeniem był zasiłek pielęgnacyjny, który przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki dla osoby niezdolnej do samodzielnej egzystencji.

Na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci wypłacane są również **świadczenia wychowawcze**. Ich celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od 1.04.2016 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bukowcu realizował Program Rodzina 500+. W 2020 r. w ramach Programu wypłacono rodzinom z gminy świadczenia na łączną kwotę **5 909 942,00 zł**. W 2020 r. ustalone prawo do świadczenia miały 574 rodziny, a świadczeniem objęto w sumie 974 dzieci.

Szczególną formą wsparcia jest wypłacane na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży świadczenie „**Za życiem**”. Z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przyznaje się na to dziecko **jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł**. Świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. W rozpatrywanym okresie w gminie Bukowiec nie przyznano takiego świadczenia.

W 2020 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bukowcu wypłacał świadczenie „**Dobry start**”, ustanowione uchwałą Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie ustanowienia rządowego programu „Dobry start” (M.P. 2018 poz. 514). Świadczenie w wysokości 300 złotych, bez względu na dochody, otrzymują

jednorazowo rodziny na każde dziecko uczące się w szkole. Świadczenie „Dobry start” objęło łącznie 451 rodzin i 677 dzieci, a wartość wypłaconych świadczeń wyniosła 203 100,00 zł.

Oprócz wypłaty świadczeń GOPS w Bukowcu opłacał także składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, w 2020 r. była to kwota 8 766,41 zł.

W ramach programu „**Pomoc państwa w zakresie dożywiania**” w 2018 r. z pomocy skorzystało 184 dzieci i 220 osób dorosłych. W ramach programu „**Posilek w szkole i w domu**”, który zastąpił poprzednio realizowany program, pomoc otrzymało w 2019 r. 143 dzieci i 180 osób dorosłych, zaś w 2020 r. – 161 dzieci i 176 osób dorosłych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udzielał także wsparcia w formie świadczenia alimentacyjnego, które przyznawane jest na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Do świadczenia z funduszu alimentacyjnego ma prawo osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Przyznanie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	19	17	22
liczba przyznanych świadczeń	27	27	35
wielkość wydatków na świadczenia (w zł)	151 630,00	137 850,00	140 505,00

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bukowcu.

Tabela 35. Instytucje i jednostki działające w obszarze pomocy społecznej w gminie w 2020 r.

nazwa	adres
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Dr. Fl. Ceynowy 14, 86-122 Bukowiec
Zespół Interdyscyplinarny i Punkt Konsultacyjny	

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bukowcu.

Warto w tym miejscu wspomnieć, iż Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bukowcu realizował projekt systemowy w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 7.1 – Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.1 – Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej, Projekt adresowany jest do: mieszkańców Gminy Bukowiec korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej, w wieku aktywności zawodowej (15-64 lata), niezatrudnionych i zatrudnionych, zagrożonych wykluczeniem społecznym z co najmniej 1 powodu spośród wskazanych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej.

GOPS w Bukowcu od listopada 2017 roku do czerwca 2018 roku realizował projekt „Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na terenie gminy Bukowiec”. Projekt ten był współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Wsparciem objęto 9 kobiet zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Dodatkowo wsparciem objęto otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (60 osób). Zrealizowano następujące formy wsparcia:

- Zasiłki dla beneficjentek projektu na czas trwania szkoleń
- Szkolenie z psychologiem „Terapia psychospołeczna”
- Aktywizacja zawodowa: indywidualne i grupowe doradztwo zawodowe; przeprowadzono następujące szkolenia zawodowe:
  - „Pomoc osobie starszej i niepełnosprawnej w domu”
  - „Skuteczna sprzedaż z obsługą kasy fiskalnej”
  - „Metody i techniki utrzymywania czystości obiektów i terenów zielonych”
- Aktywizacja społeczna i działania środowiskowe z animatorem lokalnym.

Projekt realizowany na terenie gminy Bukowiec miał pozytywny wpływ na grupę docelową objętą jego zasięgiem. Informacje o pozytywnych rezultatach zadań projektowych były przekazywane zarówno przez uczestników projektu jak i przez osoby prowadzące zajęcia. Na podstawie wyników ankiet ewaluacyjnych, testów i obserwacji można stwierdzić, że uczestnicy byli zadowoleni z udziału w projekcie, czego wyrazem były liczne zapytania o kontynuację działań w następnych latach.

W 2020 r. podejmowano także przedsięwzięcia w zakresie aktywnego sposobu spędzania czasu wolnego; zorganizowano ferie zimowe i 2 pikniki rodzinne.

W ramach doskonalenia zawodowego i podnoszenia jakości obsługi klientów kadra pomocy społecznej uczestniczyła w 2020 r. w 12 szkoleniach.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bukowcu jest główną instytucją udzielającą wsparcia w gminie. Należy jednak zaznaczyć, że mieszkańcy mogą korzystać z pomocy jednostek usytuowanych poza gminą, które obejmują swoim wsparciem jej teren. Wykaz tych jednostek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2020 r.

lp.	nazwa instytucji	kategoria klienta oraz liczba mieszkańców gminy objętych wsparciem w 2020 roku
1.	Sąd Rejonowy w Świeciu, kuratorzy sądowi	osoby stosujące przemoc, nadużywające alkoholu, niedopełniające obowiązków rodzicielskich
2.	Powiatowy Urząd Pracy w Świeciu	osoby bezrobotne, poszukujące pracy
3.	Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Świeciu	dzieci i młodzież z gminy
4.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świeciu	osoby i rodziny z problemami
5.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Świeciu	osoby będące w sytuacji kryzysowej
6.	Powiatowy Zespół Orzekania o Niepełnosprawności	osoby niepełnosprawne
7.	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Tucholi	dorośli i dzieci – ofiary przemocy w rodzinie
8.	Dom Pomocy Społecznej w Nowej Wsi	1 osoba
9.	Dom Pomocy Społecznej w Rzeżewie	1 osoba
10.	Dom Pomocy Społecznej w Mgoszczu	2 osoby
11.	Dom Pomocy Społecznej w Piastowie	3 osoby
12.	Dom Pomocy Społecznej w Wilkowiczkach	1 osoba
13.	Dom Pomocy Społecznej w Toruniu	2 osoby

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bukowcu

W roku szkolnym 2019/2020 pracownicy **Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Świeciu** objęli wsparciem dzieci przedszkolne i uczniów szkół z terenu gminy w następujących formach:

- diagnoza psychologiczno-pedagogiczna w celu wydania stosownego orzeczenia do stwierdzonego rodzaju niepełnosprawności, w tym o potrzebie kształcenia specjalnego (18)
- diagnoza psychologiczno-pedagogiczna w celu wydania orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania (4)

- diagnoza psychologiczno-pedagogiczna w celu wydania opinii o uczniu i zaleceń do pracy z uczniem w szkole/przedszkolu, w tym o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych (42)
- terapia psychologiczna, pedagogiczna, logopedyczna (7)
- psychoterapia rodzinna (1).

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świeciu w odniesieniu do mieszkańców gminy realizuje m.in. zadania w zakresie pieczy zastępczej. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące działalności PCPR-u w tym zakresie.

Tabela 37. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	0	0	0
liczba dzieci z gminy adoptowanych	0	0	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	1	1	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	2	2	2
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	2	2	2
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	4	3	2

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świeciu.

13. BEZROBOCIE

Sytuacja na rynku pracy w gminie Bukowiec w latach 2018-2020 była zmienna, wahała się liczba zarejestrowanych w urzędzie pracy osób bezrobotnych. Podobnie zmieniał się udział osób bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w trakcie rozpatrywanego okresu. Dane w tym zakresie zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 38. Stan bezrobocia w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób w wieku produkcyjnym	3 069	3 026	2 972
liczba bezrobotnych w gminie ogółem	130	115	133
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	82	74	85
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	4,2%	3,8%	4,4%

Dane Głównego Urzędu statystycznego.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2018-2020 w powiecie świeckim, województwie kujawsko-pomorskim i w kraju.

Tabela 39. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
stopa bezrobocia w powiecie świeckim	7,5%	7,0%	7,2%
stopa bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim	8,8%	7,9%	8,9%
stopa bezrobocia w kraju	5,8%	5,2%	6,2%

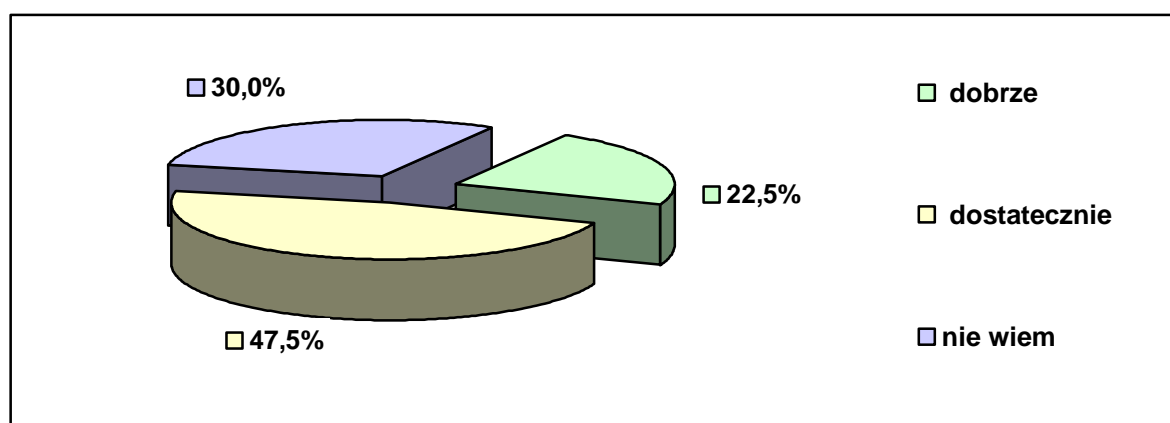
Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W analizowanym okresie powiat świecki, przy zmiennym poziomie bezrobocia, charakteryzował się wyższą w stosunku do całego kraju, ale nieco niższą w stosunku do województwa stopą bezrobocia. Zarówno w województwie, jak i w kraju poziom bezrobocia w analizowanym okresie ulegał wahaniom.

W 2020 roku w gminie Bukowiec bezrobocie było pierwszym, biorąc pod uwagę liczbę rodzin, powodem przyznawania pomocy społecznej. W ostatnich latach jego poziom obniżał się, ale skutki wyższego poziomu tego zjawiska w latach wcześniejszych są nadal odczuwane w rodzinach, szczególnie tych najuboższych.

Uczestników przeprowadzonego na potrzeby niniejszego opracowania badania poproszono o ocenę realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania bezrobociu. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 8. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ponad 47% badanych uznało działania realizowane w gminie w zakresie przeciwdziałania bezrobociu za dostateczne, a ponad 22% ankietowanych oceniło je jako dobre. Jednocześnie 30% uczestników badania nie potrafiło tych działań ocenić.

14. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność to zjawisko społeczne polegające na braku domu lub miejsca stałego pobytu gwarantującego jednostce lub rodzinie poczucie bezpieczeństwa, zapewniającego schronienie przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zaspokojenie podstawowych potrzeb na poziomie uznawanym w danym społeczeństwie za wystarczający.

Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z terenu gminy świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bukowcu. Poniższa tabela przedstawia dane o liczbie osób korzystających z pomocy w tym zakresie.

Tabela 40. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy GOPS-u z powodu bezdomności w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba rodzin	2	0	0
liczba osób w rodzinach	2	0	0

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bukowcu.

W świetle przytoczonych danych można stwierdzić, iż bezdomność nie stanowi problemu społecznego na terenie gminy; odnotowano pojedyncze przypadki tego zjawiska jedynie w 2018 r.

15. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w art. 41 nakłada na samorządy lokalne szereg zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. Na sfinansowanie realizacji tych zadań zapewniono dodatkowe środki z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych. Poniższa tabela prezentuje dane na temat wielkości środków uzyskanych z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie Bukowiec.

Tabela 41. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2018-2020

rodzaj	wartość w zł		
	2018	2019	2020
opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu	80 732,14	80 627,73	96 286,38

Dane Urzędu Gminy Bukowiec.

W 2020 r. wysokość kwot uzyskiwanych z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie wyraźnie wzrosła w stosunku do lat ubiegłych.

W rozpatrywanym okresie wartość środków przeznaczanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie ulegała zwiększeniu z najwyższym

poziomem zanotowanym w 2020 r. Dane w tym zakresie zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 42. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2018-2020 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

wielkość wydatków (w zł)	2018	2019	2020
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	75 979,69	76 12,73	91 786,38
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	4 500,00	4 500,00	4 500,00
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	0	371,86	228,50
razem	80 479,69	80 999,59	96 514,88

Dane Urzędu Gminy Bukowiec.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności GKRPA w Bukowcu przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 43. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2018-2020

	2018	2019	2020
liczba osób zaangażowanych w prace GKRPA	5	5	6

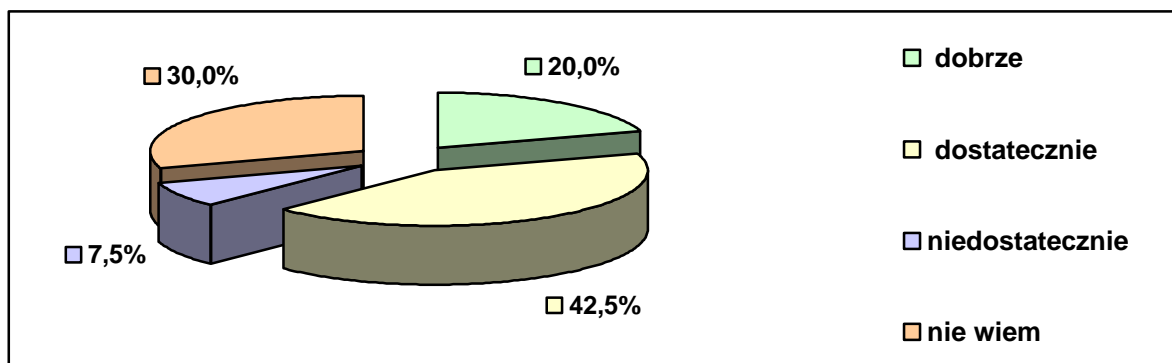
Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bukowcu.

W latach 2018-2020 GKRPA nie przeprowadzała rozmów interwencyjno-motywujących w związku z nadużywaniem alkoholu. Komisja w latach 2018 i 2019 nie występowała z wnioskami do sądu o podjęcie obowiązkowego leczenia odwykowego wobec mieszkańców gminy.

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, to w analizowanym okresie GKRPA nie kontaktowała się z osobami dotkniętymi tym problemem, nie składano także zawiadomień do prokuratury o przestępstwie przeciwko sprawcom przemocy w rodzinie.

O ocenę działań, jakie prowadzone są w gminie w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom, zapytano w badaniu ankietowym mieszkańców. Ponad 60% badanych oceniło działania w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom jako dostateczne lub dobre. Jednocześnie 7,5%% ankietowanych uznało je za niedostateczne. Dość wysoki odsetek (30%) respondentów nie potrafił ocenić tych działań. Rozkład uzyskanych odpowiedzi zilustrowano na wykresie zamieszczonym poniżej.

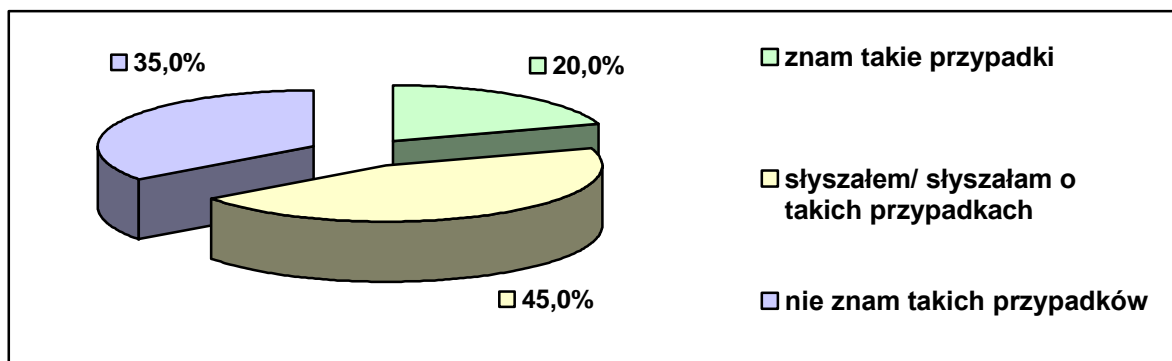
Wykres 9. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

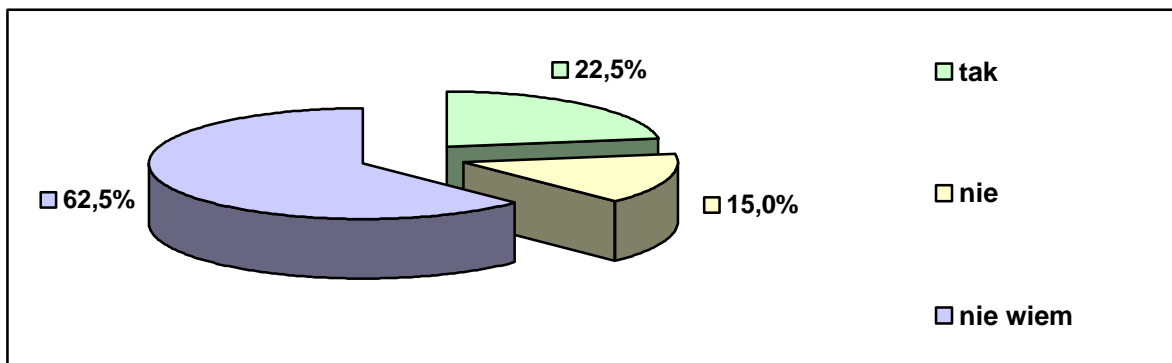
W przeprowadzonym badaniu ankietowym mieszkańcy odnieśli się także do styczności pośredniej lub bezpośredniej z osobami doświadczającymi lub stosującymi przemoc oraz ryzyka nasilenia się zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustrują poniższe wykresy.

Wykres 10. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wykres 11. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

65% respondentów twierdzi, iż słyszało o przypadkach stosowania przemocy w rodzinie lub zna takie przypadki. Jednocześnie 35% ankietowanych odpowiedziało, że takich przypadków nie zna.

Oceniając ryzyko nasilania się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy, 22,5% badanych odpowiedziało twierdząco. Zdaniem 15% ankietowanych takie ryzyko nie istnieje. Bardzo wysoki odsetek (62,5%) respondentów wybrał odpowiedź „nie wiem”.

Przeciwdziałanie problemom przemocy w rodzinie umożliwiają i normują odpowiednie akty prawne, a do podstawowych w tym zakresie należy ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 31 marca 2011 r. w sprawie procedury przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie.

W ujawnionych przypadkach stosowania przemocy w rodzinie lub uzasadnionego podejrzenia, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy, wdrażana i prowadzona jest procedura „Niebieskiej Karty”. Obejmuje ona ogół czynności podejmowanych w celu zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie w gminie, a wszystkie te działania koordynuje Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Funkcjonowanie w gminie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie reguluje nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z 2010 roku. Zadaniem Zespołu jest podejmowanie działań mających na celu ochronę osób doznających przemocy w rodzinie w tym realizacją procedury „Niebieskiej Karty”. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele policji, ośrodka pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, prokuratury czy organizacji pozarządowych. Głównym zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań wymienionych podmiotów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Głównym celem działalności Zespołu Interdyscyplinarnego jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia osób zagrożonych przemocą.

Dane dotyczące funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Bukowiec prezentuje tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 44. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	10	10	10

liczba spotkań ZI w ciągu roku	5	4	4
liczba spotkań grup roboczych	24	30	22
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	12	12	10
w tym sporządzone przez Policję	10	9	8
w tym sporządzonych przez pracowników socjalnych	2	2	2
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	7	8	8
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	1	0	2

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Bukowiec.

Zakończenie procedury „Niebieskiej Karty” następuje w przypadku ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy albo rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie pomoc świadczy również Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Wsparcia z powodu alkoholizmu udzielono 2 rodzinom w 2018 r., 4 rodzinom w 2019 r. oraz 4 rodzinom w 2020 r. W analizowanym okresie wsparcie ze względu na przemoc w rodzinie przyznano tylko 1 rodzinie (2 osobom) w 2018 r..

Ponadto w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, jak również Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w placówkach oświatowych realizowane były przedsięwzięcia profilaktyczne i dydaktyczne w formie kampanii, programów, warsztatów, spotkań ze specjalistami i pogadanek oraz konkursów, akcji społecznych i charytatywnych. Wykorzystano także materiały edukacyjno-informacyjne. Działania te mają na celu ukazanie skali zagrożeń uzależnieniami oraz przeciwdziałanie agresji i przemocy. Prowadzone jest także poradnictwo dla rodziców i opiekunów zgłaszających problemy wychowawcze. W szkołach propagowany jest zdrowy styl życia, wartości rodzinne oraz właściwe nawyki dotyczące spędzania wolnego czasu.

Mieszkańcy gminy, którzy znaleźli się w sytuacji kryzysowej w związku z uzależnieniami bądź przemocą w rodzinie mogą być kierowani do Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Świeciu lub do Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Tucholi. GOPS w Bukowcu współpracuje z Sądem Rodzinnym w Świeciu oraz kuratorami – zawodowymi i społecznymi, m.in. w zakresie ograniczenia władzy rodzicielskiej oraz nadzorowania leczenia odwykowego.

Mieszkańcy gminy mogą korzystać z bezpłatnego telefonu zaufania „Niebieska Linia” działającego przy Urzędzie Marszałkowskim w Toruniu.

Samorząd gminy wspólnie z parafią w Przysiersku zorganizował kolonie letnie dla 40 dzieci z gminy Bukowiec. Na terenie gminy funkcjonuje 6 świetlic środowiskowych, w których realizowane są zajęcia o charakterze opiekuńczo-wychowawczym oraz programy profilaktyczne. Zestawienie podmiotów wspierających na terenie gminy osoby uzależnione, współuzależnione oraz dotknięte przemocą w rodzinie zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 45. Wykaz jednostek i grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, funkcjonujących na terenie gminy w 2020 r.

lp.	nazwa	adres	liczba porad/ liczba osób objętych wsparciem
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Dr Fl. Ceynowy 14, 86-122 Bukowiec	4 osoby
2.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie		10 osób
3.	Gminny Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i zagrożonych narkomanią	ul. Dr Fl. Ceynowy 18, 86-122 Bukowiec	56 porad
4.	Gminny Punkt Konsultacyjny pomocy psychologicznej i prawnej		psycholog – 42 porady prawnik – 38 porad
5.	Świetlica środowiskowa w Różannie	Różanna 32, 86-122 Bukowiec	18 dzieci
6.	Świetlica środowiskowa W Bukowcu	ul. Dworcowa 26 86-122 Bukowiec	45 dzieci
7.	Świetlica środowiskowa w Budyniu	Budyń 7a 86-122 Bukowiec	25 dzieci
8.	Świetlica środowiskowa w Gawroncu	Gawroniec 67 86-122 Bukowiec	15 dzieci
9.	Świetlica środowiskowa w Polednie	Poledno 16 86-122 Bukowiec	15 dzieci
10.	Świetlica środowiskowa w Polskich Łąkach	Polskie Łąki 13 86-122 Bukowiec	12 dzieci
11.	Grupa Samopomocowa AA	ul. Kościelna 6 86-122 Bukowiec	6 osób

Dane Urzędu Gminy Bukowiec.

16. SYTUACJA DZIECKA

Analiza sytuacji dziecka w gminie została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach systemu oświaty. Badanie to pozwoliło zdiagnozować środowisko przedszkolne, szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii

społecznej oraz uzyskać informacje na temat prowadzonych w placówkach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. Do analizy przedłożono 3 ankiety – wypełnione przez pedagogów lub dyrektorów następujących szkół funkcjonujących na terenie gminy:

- Szkoła Podstawowa im.16. Pułku Ułanów Wielkopolskich w Bukowcu (liczba uczniów: 229, liczba nauczycieli: 28),
- Szkoła Podstawowa im. dra Floriana Ceynowy w Przysiersku (liczba uczniów: 125, liczba nauczycieli: 16),
- Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Twardowskiego w Różannie (liczba uczniów: 173, liczba nauczycieli: 25),

oraz 2 ankiety wypełnione w placówkach przedszkolnych w Bukowcu (liczba dzieci: 83, liczba nauczycieli: 6) i Przysiersku (liczba dzieci: 48, liczba nauczycieli: 4).

Zasoby i oferta szkolna i przedszkolna

Z analizy ankiet wynika, iż trzy ankietowane szkoły zatrudniają pedagoga i logopedę, a dwie z nich także doradcę zawodowego oraz pielęgniarkę. Uczniowie wszystkich szkół mają dostęp do sali gimnastycznej (choć jedna, jak zaznaczono, jest niewymiarowa) i boiska sportowego. We wszystkich ankietowanych szkołach z terenu gminy uczniowie mają zapewniony dostęp do Internetu. Wszystkie szkoły prowadzą dożywianie uczniów. W analizowanym roku szkolnym z bezpłatnych posiłków skorzystało 56 dzieci. Opiekę w ramach zajęć świetlicowych zapewniają wszystkie placówki. Wszystkie szkoły oferują zajęcia przeznaczone dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wymieniono wśród nich zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne, a także rewalidacyjne.

Zajęcia dodatkowe proponowane w szkołach i przedszkolach

Szkoły z terenu gminy mają w swojej ofercie zajęcia dodatkowe. Znalazły się wśród nich liczne koła rozwijające zainteresowania i predyspozycje uczniów: koła przedmiotowe, językowe, muzyczne, artystyczne, sportowe, oraz dziennikarskie.

Problemy w otoczeniu szkolnym i rodzinnym uczniów

Uczestnicy badania stwierdzali występowanie negatywnych zachowań w społeczności uczniowskiej oraz dysfunkcji i zjawisk społecznie niepożądanych w otoczeniu domowym dzieci/uczniów, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich

rodziny, identyfikowano w dwojaki sposób: wypełniając zamknięte katalogi obejmujące 12 i 6 zmiennych oraz odpowiadając na pytania o charakterze otwartym, określając subiektywnie stopień natężenia występujących problemów w ciągu trzech ostatnich lat. Uzyskane na podstawie analizy ankiet informacje prezentują poniższe tabele.

Tabela 46. Negatywne zachowania występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2019/2020

rodzaj negatywnych zachowań	obecność poszczególnych zjawisk		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	2	4	1
sięganie po alkohol	1	1	2
sięganie po narkotyki	0	0	0
niszczenie mienia szkolnego	1	1	2
kradzieże na terenie szkoły	0	0	0
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	1	4	2
udział w grupach negatywnych	0	0	0
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	1	6	2
autoagresja	1	1	2
ucieczki z domu	0	0	0
przestępczość ujawniona	1	1	2
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	1	4	2

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Tabela 47. Dysfunkcje, zjawiska społecznie niepożądane i zachowania przestępcze stwierdzone w rodzinach dzieci/uczniów w roku szkolnym 2019/2020

dysfunkcje i zjawiska społecznie niepożądane	liczba ujawnionych przypadków
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	10
zaniedbanie	9
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	4
przemoc w rodzinie	2
wykorzystywanie seksualne dzieci	0
przestępczość	0

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych i wychowawczych gminy.

W otoczeniu szkolnym uczniów odnotowano m. in. 6 przypadków agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, po 4 przypadki palenia papierosów, dyskryminacji w grupie rówieśniczej oraz 4 przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego.

Wśród dysfunkcji i patologii ujawnionych w środowisku rodzinnym dzieci i uczniów placówek systemu oświaty stwierdzono 10 przypadków bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, 4 przypadki zaniedbania oraz 2 przypadki przemocy w rodzinie.

Przedstawiciele jednej spośród badanych placówek odnotowali wzrost negatywnych zachowań wśród dzieci i uczniów w ciągu ostatnich trzech lat, (agresja, nieprzestrzeganie norm społecznych, uzależnienie od Internetu, sięganie po używki, brak więzi społecznych), pozostali ankietowani nie zauważyli takiego wzrostu lub nie byli w stanie stwierdzić, czy taki wzrost nastąpił. Jeśli chodzi o opinie pedagogów w odniesieniu do przypadków dysfunkcji występujących w rodzinach dzieci i uczniów, zauważono narastającą bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Współpraca placówek z rodzicami uczniów została oceniona pozytywnie przez reprezentantów dwóch placówek; w jednej ze szkół nie jest ona zadowalająca. Przedstawiciele tej szkoły postulowali prowadzenie systemowych działań w celu podnoszenia świadomości rodziców w zakresie zagrożeń w cyberprzestrzeni.

Współpraca placówek z instytucjami i organizacjami jest zdaniem przedstawicieli szkół zadowalająca. Do podmiotów, z którymi placówki najczęściej współpracują, uczestnicy badania zaliczyli: Samorząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Bibliotekę, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, kuratorów sądowych, Sąd Rejonowy, Policję, parafie, organizacje pozarządowe.

Pomoc, jaką placówki oferują uczniom z rodzin ubogich, opiera się o współpracę z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i polega przede wszystkim na zapewnieniu bezpłatnego dożywiania w formie obiadów, jak również pomocy materialnej – stypendia, zwolnienie z obowiązkowych opłat i składek, akcje charytatywne na rzecz potrzebujących.

Pomoc, jaką placówki oferują uczniom z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, dotkniętymi problemami uzależnień, przemocy w rodzinie przebiega we współpracy z instytucjami pomocowymi. Umożliwiany jest kontakt ze specjalistami – pedagogami i psychologami, zapewniana jest informacja o dostępnych formach pomocy i odpowiednich instytucjach pomocowych, prowadzona jest także pedagogizacja rodziców. Dzieci mogą również korzystać z porad i wsparcia wychowawców i opieki świetlicowej.

Usprawnienie funkcjonowania placówek oraz poprawa efektywności procesu edukacji i wychowania wymaga, zdaniem uczestników badania, zapewnienia wsparcia psychologiczno-pedagogicznego poprzez zatrudnienie psychologa w każdej szkole, oraz poszerzenia oferty zajęć rozwijających, pozalekcyjnych i większego udziału uczniów w takich zajęciach. Szkoła w Przysiersku wymaga zaś pilnej poprawy warunków lokalowych.

Ankiety wypełnili również przedstawiciele dwóch placówek przedszkolnych w Bukowcu i Przysiersku. Do wymienionych przedszkoli w roku szkolnym 2020/2021 uczęszczało odpowiednio 83 i 48 dzieci, pracowało 6 i 4 nauczycieli. Dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi prowadzone są w przedszkolach zajęcia logopedyczne i rewalidacyjne. Ponadto w jednej placówce organizowane są dodatkowe zajęcia teatralne.

Uczestnicy badania nie odnotowali negatywnych zachowań wśród dzieci, ani dysfunkcji i zjawisk społecznie niepożądanych wśród rodziców. Przedszkola współpracują z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, szkołami, biblioteką, Policją, Kościołem oraz Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną i Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Świeciu. Dzieciom z rodzin ubogich oferowana jest pomoc w formie dożywiania, organizowane są też akcje charytatywne. Aby usprawnić funkcjonowanie placówek, należałoby położyć nacisk na doskonalenie zawodowe nauczycieli.

Warto w tym miejscu dodać, iż Zespół Obsługi Oświaty w Bukowcu realizuje zadania w zakresie udzielania uczniom pomocy materialnej o charakterze socjalnym. Stypendium szkolne w 2020 r. otrzymało 156 uczniów.

17. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Na podstawie danych dotyczących sytuacji demograficznej gminy Bukowiec można stwierdzić, że w latach 2018-2020 liczba osób w wieku poprodukcyjnym rosła z roku na rok, podobnie jak udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności gminy. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 48. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba mieszkańców ogółem	5 036	5 021	4 969
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	817	849	866

udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności	16,2%	16,9%	17,4%
---	-------	-------	-------

Dane Urzędu Gminy Bukowiec.

Szczegółowa analiza struktury demograficznej populacji gminy zawarta w Rozdziale 3. Części Diagnostycznej niniejszego dokumentu ukazuje niekorzystne tendencje: ujemny w ostatnich latach przyrost naturalny, spadającą z roku na rok liczbę najmłodszych mieszkańców gminy, zmniejszającą się grupę osób w wieku produkcyjnym i powiększającą się liczbę osób w wieku poprodukcyjnym. Wskaźniki te pozwalają na sformułowanie wniosku, iż społeczność gminy zaczyna się starzeć. Starzenie się społeczeństwa powoduje konieczność dokonania zmian organizacyjnych w funkcjonowaniu rodzin zobligowanych moralnie i prawnie do opieki nad członkiem rodziny, ale jest też istotną przesłanką do reorganizacji lokalnego rynku usług społecznych, z uwagi na konieczność dostosowania tych usług do potrzeb osób niesamodzielnych, niepełnosprawnych, wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

W ramach swojej działalności GOPS świadczy m.in. usługi opiekuńcze. Jest to szczególna forma pomocy kierowana przede wszystkim do osób starszych, chorych i samotnych. Usługi te polegają m.in. na pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych i pielęgnacji. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 49. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba rodzin	11	11	12
liczba osób łącznie w rodzinach	12	11	12

Dane gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bukowcu.

Ogółem w 2020 r. na realizację usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych wydatkowano 169 778,93 zł (planowana kwota to 195 334,00 zł), z czego 54 728,00 zł to dotacja celowa z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminom, a 115 050,93 zł to środki własne gminy. W zakresie zadań zleconych środki wydatkowane na wynagrodzenia dla terapeutów, logopedy i rehabilitanta, z których usług skorzystało 9 osób, a także wynagrodzenie psychiatry, który pomógł 6 osobom. Środki własne wykorzystano na opłacenie wynagrodzeń bezosobowych i związanych z ich wypłatą składek na ubezpieczenie społeczne 8 opiekunek. Z usług opiekuńczych skorzystało 11 osób, opiekunki przepracowały łącznie 6 051 godzin. Wydatkowanie kwoty niższej w stosunku do pierwotnego planu spowodowane było sytuacją epidemiczną.

Wśród odbiorców pomocy społecznej w 2020 r. było ogółem 55 osób w wieku powyżej 56 lat (16 powyżej 66 lat); 12 osób objętych było wsparciem w postaci usług opiekuńczych, a 44 osoby specjalistycznych usług opiekuńczych.

Uzupełnieniem powyższych informacji są wypowiedzi pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym. Odpowiadając na pytanie, jakie problemy najczęściej dotyczą osób starszych w gminie, respondenci wskazywali głównie na samotność, niewystarczający dostęp do specjalistycznej opieki medycznej, problemy komunikacyjne oraz niskie dochody przyczyniające się do ubóstwa, a także brak zainteresowania i pomocy ze strony rodziny. Zwrócono także uwagę na niedostateczną ofertę spędzania czasu wolnego, marginalizację i wykluczenie społeczne oraz potrzebę systematycznego zwiększenia oferty wsparcia w postaci miejsc w domach opieki dziennej i całodobowej.

Z wypowiedzi uzyskanych dla niniejszego badania wynika, iż większość respondentów stanowiły osoby przed 55. rokiem życia, a grupa wiekowa powyżej 65 lat, czyli najbardziej zainteresowana tą kwestią część mieszkańców gminy, była reprezentowana przez 12,5% uczestników. Z pewnością dla lepszego rozpoznania potrzeb seniorów w gminie należałoby przeprowadzić odpowiednie badania adresowane tylko i wyłącznie do tej grupy wiekowej, której opinie można byłoby wykorzystać w planowaniu oferty pomocowej na najbliższe lata.

SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bukowcu wynika, że w latach 2018-2020 niepełnosprawność była trzecim, pod względem liczby rodzin, powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie. Poniższa tabela przedstawia szczegółowe informacje w tym zakresie.

Tabela 50. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba rodzin	76	74	61
liczba osób łącznie w rodzinach	217	210	170

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bukowcu.

Należy dodać, że w 2020 r. GOPS przyznał 37 świadczeń w postaci dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego dla rodzin z terenu gminy. Ważnymi świadczeniami dla rodzin dotkniętych

problemem niepełnosprawności były także zasiłki pielęgnacyjne i świadczenia pielęgnacyjne.

Warto również w tym miejscu przytoczyć informacje Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Świeciu dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (z uwzględnieniem orzeczonego stopnia niepełnosprawności) w odniesieniu do mieszkańców gminy.

Tabela 51. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	630	670	567
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	2 615	2 796	2 061
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	570	592	410
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	1 762	1 946	1 429
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	283	258	222

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Świeciu.

Osoby niepełnosprawne z terenu gminy mogą korzystać również ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świeciu, które dysponuje środkami na rehabilitację społeczną i zawodową. W tabeli zamieszczonej poniżej zawarto dane dotyczące tego rodzaju pomocy.

Tabela 52. Dofinansowanie rehabilitacji przyznane mieszkańcom gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	0	17	6
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze	42	44	36
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	2	0	1

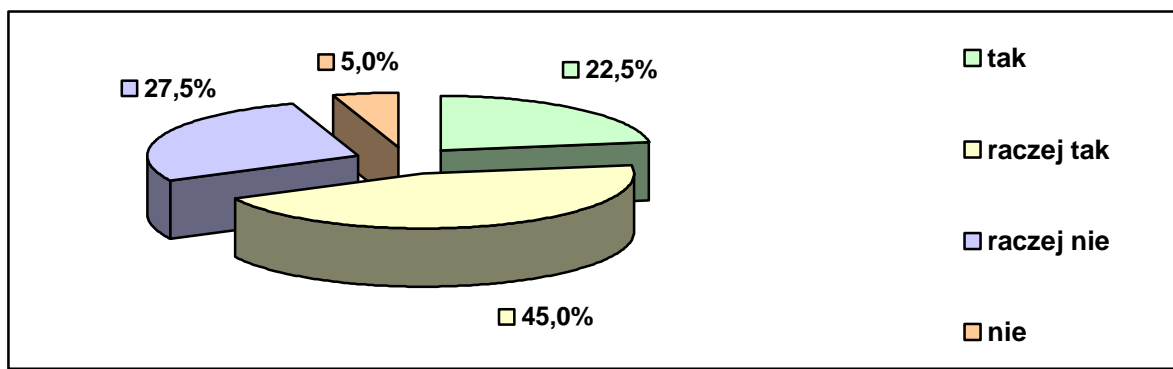
Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świeciu.

Uzupełnieniem powyższych informacji są wypowiedzi pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym. W ankiecie zapytano mieszkańców o problemy, jakie najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie. W odpowiedzi wymieniano bariery architektoniczne, niedostosowanie infrastruktury i budynków użyteczności publicznej, w tym kościoła w Bukowcu, niewystarczający dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej i usług rehabilitacyjnych, trudności komunikacyjne, problemy finansowe. Wskazywano także

na izolację i wykluczenie społeczne, samotność oraz brak pomocy w codziennym życiu i odpowiedniej oferty spędzania czasu wolnego dla osób niepełnosprawnych.

Pragnąc poznać opinie mieszkańców na temat sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych, w badaniu sformułowano pytanie odnoszące się do uwzględniania bądź nie potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych w działaniach realizowanych na terenie gminy. Według 67,5% ankietowanych w działaniach realizowanych w gminie raczej uwzględnia się lub uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, ale jednocześnie 32,5% badanych nie podziela tej opinii. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 12. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

18. SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY

W 2020 r. na terenie gminy Bukowiec funkcjonowało 11 organizacji pozarządowych. Samorząd podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę zlecenia organizacjom zadań własnych, dofinansowywania działalności statutowej organizacji, wsparcia rzeczowego i lokalowego oraz doradztwa i konsultacji. Wykaz organizacji pozarządowych z gminy zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 53. Wykaz organizacji pozarządowych w gminie w 2020 r.

lp.	nazwa i adres organizacji	charakterystyka działania	kategoria uczestników
1.	Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Gminy Bukowiec, ul. Dworcowa 7, 86-122 Bukowiec	<ul style="list-style-type: none"> - działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. - podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, 	mieszkańcy gminy (dzieci, młodzież i dorośli)

		<p>obywatelskiej i kulturowej.</p> <ul style="list-style-type: none"> - działalność na rzecz promocji zdrowia. - promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy. - wspomaganie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych. - działalność na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży. - kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego. - wspierania i upowszechniania kultury fizycznej. - wspieranie i upowszechnianie turystyki i krajoznawstwa 	
2.	Stowarzyszenie Klub Wiejskiego Towarzystwa Sportowego „Gwiazda” w Bukowcu, ul. Dr Fl. Ceynowy 15, 86-122 Bukowiec	<ul style="list-style-type: none"> - działalność sportowa, rekreacyjna, - prowadzenie sekcji sportowych, - udział w rozgrywkach 	dzieci, młodzież, dorośli zainteresowani uprawianiem sportu i udziałem w rozgrywkach sportowych
3.	Stowarzyszenie Ludowy Klub Sportowy „Sparta” Przysiersk, 86-122 Bukowiec		
4.	Stowarzyszenie „Azalia” Przysiersk 31, 86-122 Bukowiec	<ul style="list-style-type: none"> - integracja środowiska wiejskiego poprzez: - organizowanie spotkań z ciekawymi ludźmi, - współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Świeciu, - organizowanie imprez kulturalnych i regionalnych , - organizowanie czasu wolnego, - współpraca z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej 	mieszkańcy gminy, w szczególności kobiety z Przysierska
5.	Stowarzyszenie Kultury Muzycznej „Kantyczka” Korytowo 1, 86-122 Bukowiec	<ul style="list-style-type: none"> - promowanie kultury muzycznej, - prowadzenie działalności chóralnej, - organizacja koncertów i występów muzycznych 	uczniowie szkół podstawowych gminy, chórzyści, widzowie, uczestnicy występów i koncertów
6.	Stowarzyszenie „Ramię w Ramię” ul. Szkolna 7, Przysiersk, 86-122 Bukowiec	<ul style="list-style-type: none"> - pomoc społeczna rodzinom i osobom w trudnej sytuacji. - wsparcie integracji społecznej, przeciwdziałanie bezradności i 	mieszkańcy gminy (dzieci, młodzież i dorośli)

		<p>wykluczeniu społecznemu.</p> <ul style="list-style-type: none"> - działalność charytatywna, - podtrzymywanie i pielęgnowanie tradycji narodowej, polskości oraz wartości chrześcijańskich. - działalność na rzecz osób niepełnosprawnych. - działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym. - działalność na rzecz dzieci i młodzieży. - wspieranie działalności lokalnej. - organizacja wypoczynku dzieci i młodzieży, - promocja i organizacja wolontariatu. - budowa remonty i wyposażenie obiektów użyteczności publicznej, obiektów sakralnych i zabytkowych. 	
7.	Ochotnicza Straż Pożarna w Bukowcu (włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego) ul. Dr Fl. Ceynowy 1, 86-122 Bukowiec	<ul style="list-style-type: none"> - działalność ratownicza, - gaszenie pożarów, likwidacja klęsk żywiołowych, - działalność edukacyjno-profilaktyczna w powyższym zakresie 	druhowie – strażacy ochotnicy, potencjalnie wszyscy mieszkańcy gminy
8.	Ochotnicza Straż Pożarna w Przysiersku (włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego) Przysiersk 40, 86-122 Bukowiec		
9.	Ochotnicza Straż Pożarna w Branicy, Branica 18a, 86-122 Bukowiec		
10.	Ochotnicza Straż Pożarna w Polskich Łąkach, Polskie Łąki 30, 86-122 Bukowiec		
11.	Ochotnicza Straż Pożarna w Budyniu, Budyń 8/5, 86-122 Bukowiec		

Dane Urzędu Gminy Bukowiec.

W 2020 r. w gminie Bukowiec funkcjonowały 3 parafie Kościoła rzymskokatolickiego: w Bukowcu, Polskich Łąkach i Przysiersku. Poniższa tabela przedstawia ich wykaz.

Tabela 54. Parafie rzymskokatolickie na terenie gminy

lp.	nazwa	adres
1.	Parafia pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski	ul. Młyńska 4, 86-122 Bukowiec
2.	Parafia pw. Św. Bartłomieja	Polskie Łąki, 86-122 Bukowiec
3.	Parafia pw. Św. Wawrzyńca	Przysiersk, ul. Szkolna 7, 86-122 Bukowiec

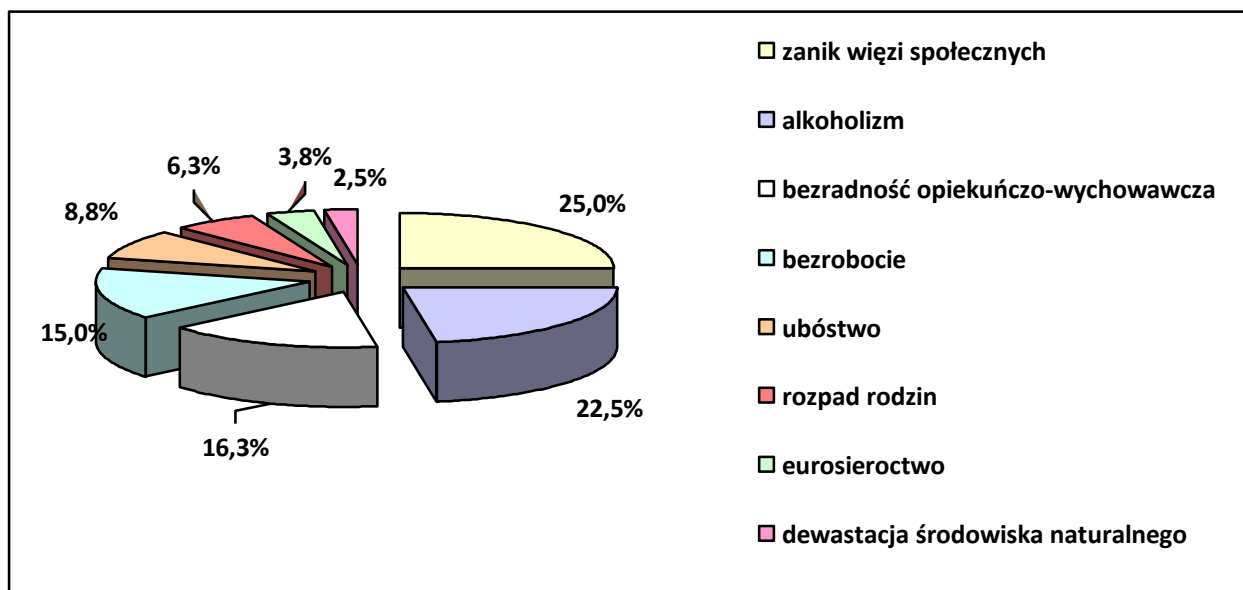
Dane Urzędu Gminy Bukowiec.

Dwie spośród wymienionych parafii – w Bukowcu oraz Polskich Łąkach wchodzi w skład dekanatu lubiewskiego w diecezji pelplińskiej, natomiast parafia Św. Wawrzyńca w Przysiersku należy do dekanatu świeckiego w tej samej diecezji.

19. PROBLEMY WSKAZANE PRZEZ MIESZKAŃCÓW, DIALOG SPOŁECZNY

Uczestników badania ankietowego przeprowadzonego na potrzeby skonstruowania niniejszego dokumentu poproszono o wskazanie problemów bądź niekorzystnych zjawisk, które są w gminie najbardziej widoczne. Pytanie miało charakter półotwarty z możliwością dokonania wielokrotnego wyboru. Wśród problemów i niekorzystnych zjawisk, które najbardziej uwidaczniają się w gminie, respondenci najczęściej wskazywali zanik więzi społecznych, alkoholizm, bezradność opiekuńczo-wychowawczą, bezrobocie, ubóstwo. W dalszej kolejności wymieniali rozpad rodzin, dewastację środowiska naturalnego i eurosieroctwo. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 13. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska, w Pani / Pana ocenie, najbardziej uwidaczniają się w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

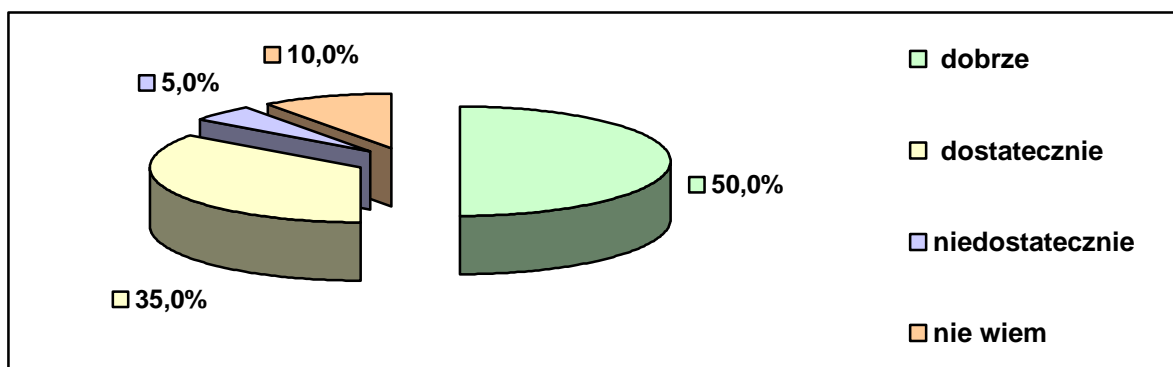
W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania i inicjatywy, jakie należałoby podjąć w gminie, aby integrować

i aktywizować społeczność lokalną. Odpowiadając, ankietowani szczególnie nacisk położyli na konieczność odbywania zebrań mieszkańców z przedstawicielami samorządu, prowadzenia dialogu i konsultacji społecznych. Zgłoszono potrzebę organizowania integracyjnych imprez, festynów, koncertów, akcji charytatywnych. Mieszkańcy chcieliby także miejsc spotkań dla młodzieży oraz rodzin, klubu seniora, wsi tematycznych, działań na rzecz utworzenia wolontariatu i organizacji pozarządowych.

Wskazując działania, które mogłyby przyczynić się do łagodzenia bądź rozwiązywania problemów społecznych oraz zaspokojenia potrzeb mieszkańców, uczestnicy badania wymieniali najczęściej ułatwienie dostępu do opieki medycznej, szczególnie specjalistycznej oraz psychologicznej, zwiększenie zakresu usług opiekuńczych, utworzenie placówki opieki nad osobami starszymi.

W sondażu poruszono także kwestię oceny komunikacji między władzami samorządowymi a mieszkańcami. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 14. Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami?

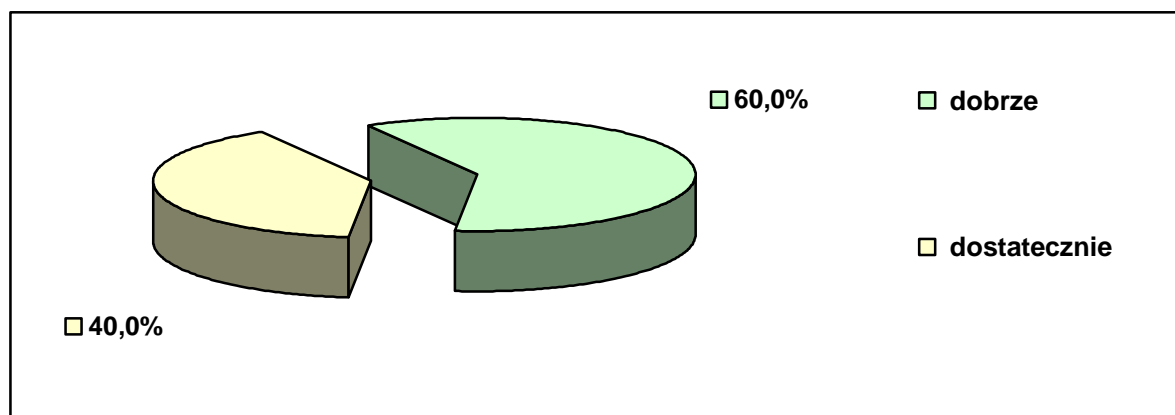

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Mieszkańcy gminy bardzo pozytywnie ocenili komunikację z władzami samorządowymi. Zdaniem 85% respondentów jest ona dobra lub dostateczna. Jednocześnie 5% badanych uznało ją za niedostateczną, a 10% nie umiało jej ocenić.

Ankietowanych poproszono również o ocenę poziomu zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 15. Jak Pani/Pan ocenia swój poziom zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że gmina Bukowiec jest dobrym miejscem do mieszkania, bowiem w odpowiedzi na pytanie o ocenę poziomu zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy wszyscy badani wyrazili opinię pozytywną.

20. PROBLEMY RÓWNOŚCI SZANS

Polityka równości szans kobiet i mężczyzn jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć. Wprowadzenie w życie zasad polityki równości szans wymaga przeprowadzenia analizy sytuacji kobiet i mężczyzn, która opiera się na przedstawieniu danych ilościowych i jakościowych w podziale na płeć oraz odniesieniu się do występujących barier.

W latach 2018-2020 struktura ludności pod względem płci w gminie Bukowiec nie ulegała większym zmianom; kobiety stanowiły niespełną połowę ogółu mieszkańców. Jeśli chodzi o strukturę osób bezrobotnych z gminy to w latach 2018-2020 kobiety stanowiły wyraźną większość ogółu osób bezrobotnych w gminie. Dane w tym zakresie przedstawiają kolejne tabele.

Tabela 55. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba ludności gminy ogółem	5 036	5 021	4 969
liczba kobiet	2 501	2 492	2 476
udział kobiet w liczbie ludności gminy ogółem	49,6%	49,6%	49,8%

Dane Urzędu Gminy Bukowiec.

Tabela 56. Udział kobiet w liczbie bezrobotnych w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba bezrobotnych ogółem	130	115	133
liczba bezrobotnych kobiet	82	74	85
udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych	63%	64,3%	63,9%

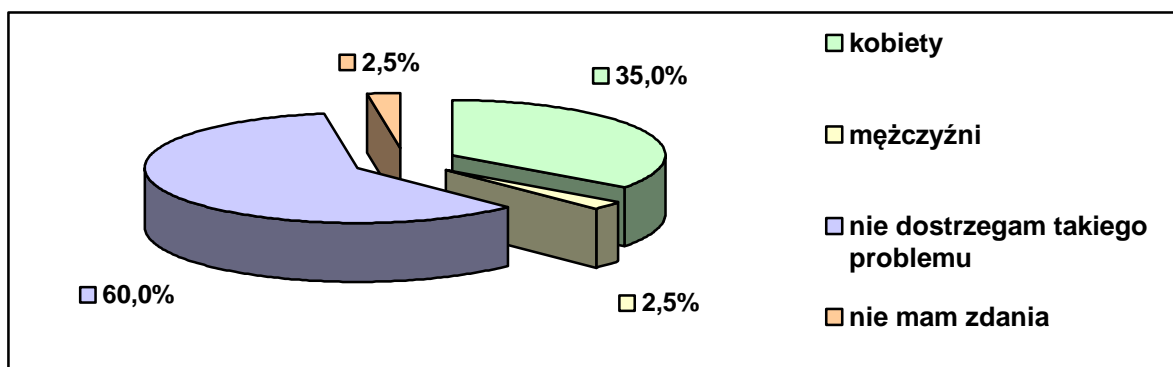
Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Oceniając przedstawione dane, można wnioskować o istnieniu nierówności szans kobiet i mężczyzn na lokalnym rynku pracy, co jednocześnie implikuje konieczność podejmowania działań sprzyjających aktywizacji zawodowej kobiet przy jednoczesnym zachowaniu szerokiego zakresu rozwiązań ułatwiających kobietom godzenie pracy zawodowej i życia rodzinnego.

Problemy dotyczące równości szans płci nie ograniczają się jedynie do zagadnień związanych z zatrudnieniem. Dlatego w ramach diagnozy sytuacji w gminie Bukowiec przeprowadzono badanie przy zastosowaniu anonimowej ankiety, w której pytano o wybrane zagadnienia dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć. Do analizy przedłożono w sumie 40 ankiet wypełnionych przez mieszkańców gminy, którzy zdecydowali się wziąć udział w badaniu.

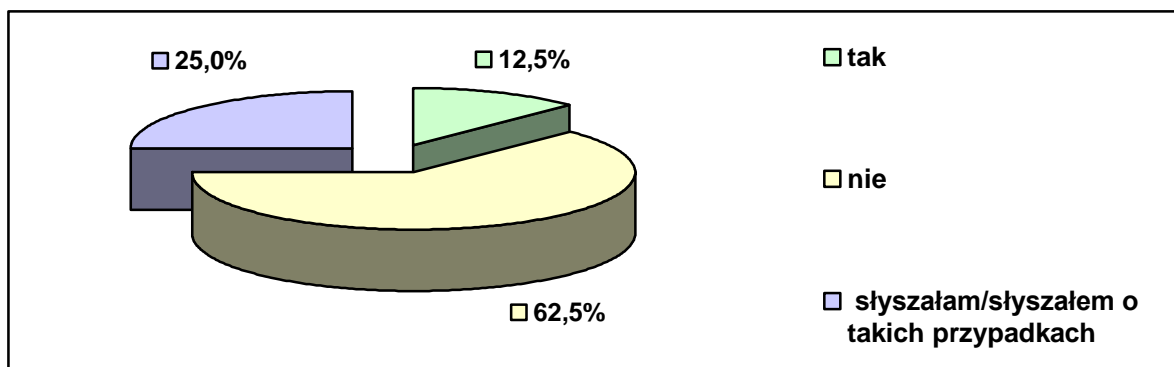
Zasada równości szans ma ograniczać dyskryminację zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przypisując im taką samą wartość społeczną, równe prawa oraz równy dostęp do zasobów. Uwzględniając powyższe, pytano respondentów, kto, ich zdaniem, jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans oraz o styczność z tym problemem na terenie gminy. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustrują wykresy zamieszczone poniżej.

Wykres 16. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Wykres 17. Czy spotkała się Pani/ spotkał się Pan z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie lub o nich słyszała/ słyszał?

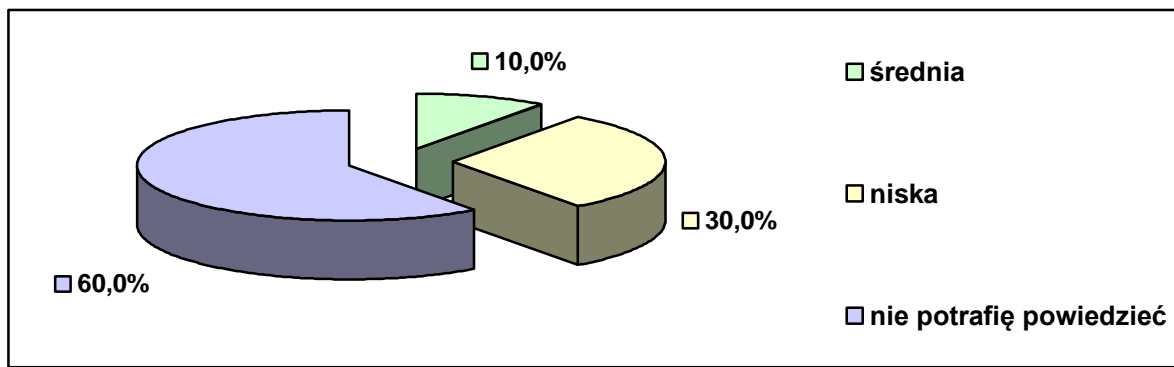

Dane z badania ankietowego.

Większość ankietowanych nie dostrzega problemu związanego dyskryminacją ze względu na płeć. 35% badanych uważa, że bardziej zagrożone dyskryminacją ze względu na płeć są kobiety. Z kolei ponad 60% spośród pytaných odpowiedziało, że nie spotkało się z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie. Jednocześnie 25% badanych przyznało, że słyszało o przypadkach dyskryminacji ze względu na płeć w gminie, a ponad 12% respondentów stwierdziło, iż zna takie przypadki.

Do uczestników badania skierowano też pytanie dotyczące określenia skali problemu nierówności szans w gminie. Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi.

Wykres 18. Jaka Pani/Pana zdaniem może być skala problemu nierówności płci w gminie?

Dane z badania ankietowego.

Większość ankietowanych nie potrafiła jednoznacznie odnieść się do tej kwestii. Według 30% badanych skala problemu nierówności płci na terenie gminy jest niska, 10% pytaných stwierdziło, że jest średnia.

Uczestnicy badania udzielali również odpowiedzi na pytania dotyczące potrzeby podejmowania działań na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn oraz mających na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć. Potrzebę prowadzenia takich działań potwierdziło blisko 43% badanych. Jednocześnie ponad

17% ankietowanych uznało podejmowanie takich działań za bezzasadne. 40% respondentów nie potrafiło rozstrzygnąć tak sformułowanej kwestii.

Kolejne pytanie dotyczyło obszarów, w jakich powinno się podejmować działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn oraz przeciwdziałające dyskryminacji ze względu na płeć. Respondenci najczęściej wskazywali rynek pracy (25%), płace (25%), awans zawodowy (20%), życie rodzinne (15%), w mniejszym stopniu - udział we władzach samorządowych, edukację. Odpowiadając na pytanie o konkretne działania, jakie należy podejmować, ankietowani zwrócili uwagę na potrzebę edukacji i podnoszenia świadomości społecznej oraz aktywizacji zawodowej kobiet i wyrównywania szans na rynku pracy, szczególnie w zakresie wynagrodzeń.

21. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Analiza SWOT opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Niniejsza analiza obejmuje następujące obszary: bezrobocie, ubóstwo, bezdomność; rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne; starość; niepełnosprawność; kapitał społeczny i ludzki.

Diagram 1. Obszary analizy SWOT

BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia • podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania bezrobociu wśród kobiet 	<ul style="list-style-type: none"> • niepodejmowanie działań mających na celu przyciągnięcie inwestorów mogących tworzyć nowe miejsca pracy w gminie • brak działań sprzyjających rozwojowi

<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań służących aktywizacji zawodowej bezrobotnych • upowszechnianie informacji o wolnych miejscach pracy; o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych • realizowanie projektów mających na celu pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy UE) • organizowanie różnego rodzaju przedsięwzięć, np. akcji charytatywnych na rzecz ubogich i zagrożonych ubóstwem • realizowanie programów i projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem • diagnozowanie problemu bezdomności w gminie 	<p>przedsiębiorczości wśród mieszkańców</p> <ul style="list-style-type: none"> • niepodjęcie działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej mogących zapewnić nowe miejsca pracy
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrastające zainteresowanie mieszkańców prowadzeniem własnej działalności gospodarczej • zmniejszająca się liczba osób długotrwale bezrobotnych • niewzrastający poziom bezrobocia wśród kobiet • wzrastająca liczba ofert pracy dla osób bezrobotnych • zainteresowanie osób bezrobotnych usługami poradnictwa zawodowego oraz udziałem w szkoleniach zawodowych • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych w celu ograniczenia bezrobocia w gminie • zwiększające się zainteresowanie problemami osób ubogich i działaniami prowadzonymi na ich rzecz wśród lokalnej społeczności • niewzrastające zjawisko ubożenia wśród mieszkańców miasta • niezwiększająca się liczba osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością 	<ul style="list-style-type: none"> • brak potencjalnych inwestorów zainteresowanych tworzeniem nowych miejsc pracy w gminie • brak zainteresowania osób bezrobotnych tworzeniem podmiotów ekonomii społecznej

Analiza uwarunkowań dla obszaru **bezrobocie, ubóstwo, bezdomność** wskazuje na przewagę mocnych stron, którymi są głównie: prowadzenie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia, podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania bezrobociu wśród kobiet, prowadzenie działań służących aktywizacji zawodowej bezrobotnych, upowszechnianie informacji o wolnych miejscach pracy; o usługach

poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych, realizowanie projektów mających na celu pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy UE), organizowanie różnego rodzaju przedsięwzięć, np. akcji charytatywnych na rzecz ubogich i zagrożonych ubóstwem oraz realizowanie programów i projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem, a także diagnozowanie problemu bezdomności w gminie.

Szczegółnej uwagi i intensyfikacji działań ze strony władz samorządowych oraz odpowiednich instytucji i organizacji wymagają słabe strony i zagrożenia, do których należy zaliczyć: niepodejmowanie działań mających na celu przyciągnięcie inwestorów mogących tworzyć nowe miejsca pracy w gminie, brak działań sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości wśród mieszkańców, brak zainteresowania osób bezrobotnych tworzeniem podmiotów ekonomii społecznej.

RODZINA, DZIECI I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • wsparcie asystenta rodziny dla rodzin dysfunkcyjnych • zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 i opiekę przedszkolną • funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (świetlice środowiskowe) • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadrą i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • niepodejmowanie działań uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • nienasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin • niewzrastająca liczba rodzin dysfunkcyjnych • niezwiększająca się liczba osób 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego • brak oferty w zakresie opieki żłobkowej na terenie gminy

<p>samotnie wychowujących dzieci</p> <ul style="list-style-type: none"> • możliwości tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie gminy • zaspokajająca potrzeby mieszkańców, oferta w zakresie opieki przedszkolnej • sytuacja finansowa gminy pozwalająca na zaspokajanie potrzeb w zakresie edukacji • wystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • nienasilająca się w gminie skala zjawiska przemocy w rodzinie • zmniejszające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy w rodzinie 	
---	--

Analiza uwarunkowań dla obszaru **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie** zwraca uwagę na wskazane liczne mocne strony, którymi są głównie: analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie, wsparcie asystenta rodziny dla rodzin dysfunkcyjnych, zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia, monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 i opiekę przedszkolną, dysponowanie przez szkolnictwo kadrami i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie, zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, inicjowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie.

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego słabych stron i zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Niepodejmowanie działań uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie, wzrastająca liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego, niezaspokojenie potrzeb w zakresie opieki żłobkowej – to kwestie, które mogą niepokoić i które należy uwzględnić w programowaniu działań w tym obszarze.

ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej 	

<ul style="list-style-type: none"> • inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • realizowanie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród uczniów • prowadzenie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • podejmowanie przez samorząd działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na drodze (monitoring, patrole) 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • brak barier finansowych lub lokalowych utrudniających prawidłowe zabezpieczenie dostępu do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej • wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców • poprawa stanu środowiska naturalnego • niezwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia • niewzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi • niezwiększające się zagrożenie przestępczością wśród nieletnich • stale rosnący poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziom bezpieczeństwa na drodze 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki

Analiza uwarunkowań dla obszaru **zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne** wskazuje na zdecydowaną przewagę mocnych stron: zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia, podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego, zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi, a także realizowanie przez placówki oświatowe działań

profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród uczniów, programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym, jak również podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na drodze.

Mimo zdecydowanej przewagi mocnych stron i szans w tym obszarze wskazane zagrożenie – wzrastająca liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki – powinno niepokoić i skłonić odpowiednie podmioty do zintensyfikowania działań w tym obszarze.

STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • dysponowanie kadrą pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze • analizowanie potrzeb rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi • istnienie na terenie gminy form wsparcia osób starszych, takich jak kluby seniora 	<ul style="list-style-type: none"> • brak większych możliwości gminy co do zaspokajania potrzeb w zakresie kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej osób starszych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • niewystępowanie przypadków pozostawiania osób starszych bez należytej opieki przez najbliższych członków rodzin • zapewnianie osobom starszym dostępu do takich form wsparcia, jak klub seniora 	<ul style="list-style-type: none"> • rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności gminy • wzrastająca liczba osób starszych korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej, głównie w formie usług opiekuńczych

Analiza uwarunkowań dla obszaru **starość** uwypukla mocne strony, takie jak: analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców, informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy, dysponowanie kadrą pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze, analizowanie potrzeb rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi, czy brak zjawiska pozostawiania osób starszych bez należytej opieki przez rodzinę. Uwagę zwracają jednak słabe strony – ograniczone możliwości zapewnienia warunków do kontynuowania aktywności osobom starszym oraz zagrożenia: stale rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności

mieszkańców, wzrastająca liczba osób starszych korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej. W obliczu postępującego starzenia się społeczeństwa te kwestie powinny znaleźć się w obszarze zainteresowania wszystkich instytucji i organizacji zajmujących się polityką społeczną.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> informowanie osób niepełnosprawnych z miasta o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie gminy likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy prowadzenie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością 	<ul style="list-style-type: none"> brak monitorowania orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> niewzrastająca liczba osób niepełnosprawnych niewzrastająca liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających specjalistycznych usług opiekuńczych społeczna akceptacja likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym zatrudnianie osób niepełnosprawnych przez lokalnych przedsiębiorców 	<ul style="list-style-type: none"> wzrastająca liczba osób niepełnosprawnych na terenie gminy zwiększająca się liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia pomocy społecznej wzrastająca liczba dzieci dotkniętych niepełnosprawnością wymagających podejmowania działań w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych

Analiza uwarunkowań dla obszaru **niepełnosprawność** uwypukla prawie wyłącznie mocne strony, takie jak: informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy, likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym, upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, prowadzenie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością, Nie należy jednak tracić z oczu zagrożeń, jakie występują w tym obszarze, a zalicza się do nich: wzrost liczby osób niepełnosprawnych na terenie gminy przy jednoczesnym zwiększeniu

zapotrzebowania na wsparcie pomocy społecznej u tych osób. Istotnym zagrożeniem jest również wzrastająca liczba dzieci z niepełnosprawnościami, które wymagają wyrównywania szans edukacyjnych. Rozwiązanie tych problemów wymaga współpracy zarówno organów samorządowych, instytucji pomocowych, jak i tych podmiotów, które w sferze swojego zainteresowania mają pomoc osobom niepełnosprawnym.

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • prowadzenie działań mających na celu zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych • popularyzowanie wśród mieszkańców informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych • podejmowanie działań zmierzających do podniesienia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej • prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • dostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i sieć placówek pomocy społecznej • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań w zakresie propagowania i inicjowania wolontariatu oraz organizacji pozarządowych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • odpowiedni potencjał gminy zapewniający jej rozwój i umożliwiający wzrost jakości życia • zwiększająca się liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych na terenie gminy • zmniejszająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją • niewzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • brak zainteresowania mieszkańców gminy działalnością w organizacjach pozarządowych i działalnością wolontarystyczną • niezwiększająca się liczba osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej

Analiza uwarunkowań dla obszaru **kapitał społeczny i ludzki** wskazuje na prawie wyłącznie mocne strony, którymi są głównie: odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców, prowadzenie działań mających na celu zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych, podejmowanie działań zmierzających do podniesienia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców, inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej, prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, dostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i sieć placówek pomocy społecznej, jak również możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej. Wśród zagrożeń wymieniono brak zainteresowania działalnością w organizacjach pozarządowych i wolontariatem; należałoby zatem zintensyfikować działania w zakresie propagowania i inicjowania wolontariatu na terenie gminy.

III. PROGRAMOWANIE

Diagnoza problemów społecznych, oparta na analizie źródeł zastanych, wyników badań ankietowych oraz analizie SWOT, ocena wdrożenia założeń poprzednio realizowanej strategii i wnioski płynące z tej oceny pozwoliły na opracowanie założeń polityki społecznej gminy Bukowiec na lata 2022-2030. Zostały one przedstawione w formie wizji i misji, celów i kierunków działań. Działania zostały wyznaczone w obrębie celów strategicznych i operacyjnych z uwzględnieniem następujących priorytetów:

1. **Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności, zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób i rodzin**
2. **Wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży**
3. **Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie**
4. **Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych**
5. **Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia**
6. **Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańcom gminy**
7. **Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego**

1. WIZJA I MISJA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bukowiec na lata 2022-2030 pozwala na podjęcie systemowych rozwiązań umożliwiających niwelowanie i rozwiązywanie problemów społecznych występujących w gminie. Dla osiągnięcia zakładanych celów została na potrzeby strategii sformułowana wizja, która brzmi:

„Gmina Bukowiec zapewnia mieszkańcom szeroką dostępność do usług społecznych oraz warunki sprzyjające rozwojowi lokalnego kapitału społecznego”.

Realizacji przyjętej wizji będzie towarzyszyła wyznaczona następująca misja:

„Podejmowanie zintegrowanych działań zmierzających do rozwiązywania problemów społecznych w trosce o podniesienie jakości życia mieszkańców gminy Bukowiec”.

2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Celem Strategii jest podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych występujących w gminie i destabilizujących życie mieszkańców. Wytyczone cele zrealizowane zostaną przy wykorzystaniu istniejących instytucji, organizacji i innych podmiotów działających w sferze społecznej. Zintegrowanie lokalnego środowiska zagwarantuje pomoc i wsparcie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz umożliwi ludziom życie w poczuciu poszanowania godności każdej osoby, eliminowanie dysfunkcji oraz równy dostęp do zasobów podstawowych usług.

CEL STRATEGICZNY 1. PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU, BEZROBOCIU I BEZDOMNOŚCI.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Pomoc mieszkańcom dotkniętym i zagrożonym ubóstwem.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Świadczenie pomocy finansowej i rzeczowej osobom w trudnej sytuacji życiowej i materialnej. 2. Aktywne ograniczanie zjawiska dziedziczenia biedy oraz wyuczonej bezradności poprzez m.in. podejmowanie pracy socjalnej z wykorzystaniem kontraktów socjalnych. 3. Rozpoznawanie potrzeb osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym we współpracy z lokalnymi liderami, instytucjami, organizacjami pozarządowymi oraz z Kościołem. 4. Realizacja programów i projektów na rzecz osób zagrożonych lub dotkniętych ubóstwem. 5. Aktywizowanie środowiska lokalnego w celu niesienia pomocy osobom i rodzinom zmagającym się z ubóstwem. 	działania ciągłe

<p>2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i wsparcie dla osób poszukujących pracy.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Upowszechniania informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym i stażach. 2. Praca socjalna z osobami bezrobotnymi z wykorzystaniem kontraktów socjalnych. 3. Organizowanie prac interwencyjnych i społecznie użytecznych na terenie gminy. 4. Rozwój współpracy z lokalnymi pracodawcami. 5. Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców oraz promocja działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej. 6. Realizacja projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych i poszukujących pracy. 7. Promowanie w obszarze rynku pracy zasady równości płci. 	<p>działania ciągłe</p> <p>w zależności od potrzeb</p>
<p>3. Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podejmowanie interwencji na rzecz osób zagrożonych utratą lokalu mieszkalnego. 2. Udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej oraz wsparcia osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością. 3. Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia oraz dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego. 	<p>działania ciągłe</p>

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 1.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2020 r.)	stan docelowy (2030 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
wielkość środków wydatkowanych na pomoc mieszkańcom gminy	zł	1 291 072,00	1 300 000,00	UG/GOPS	raz w roku
zaangażowanie środków zewnętrznych w wydatkach na pomoc społeczną	%	0	13	UG/GOPS	raz w roku
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	osoba	242	230	GOPS	raz w roku
liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej z powodu:					
ubóstwa	osoba	186	175	GOPS	raz w roku
bezrobocia	osoba	207	200	GOPS	raz w roku
bezdomności	osoba	0	0	GOPS	raz w roku
udział liczby osób w rodzinach korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności	%	8,5	7,5	GOPS	raz w roku

gminy					
liczba osób w rodzinach objętych pracą socjalną	osoba	548	520	GOPS	raz w roku
liczba realizowanych kontraktów socjalnych	kontrakt	0	5	GOPS	raz w roku
liczba osób bezrobotnych w gminie	osoba	133	120	PUP	raz w roku
liczba bezrobotnych kobiet	osoba	85	82	PUP	raz w roku
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w gminie w liczbie osób w wieku produkcyjnym	%	4,4	3,9	PUP	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 1. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej.	Powiatowy Urząd Pracy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza gminy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne UE, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

**CEL STRATEGICZNY 2. WZMACNIANIE POTENCJAŁU RODZIN,
WSPOMAGANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY,
PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY W RODZINIE**

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
<p>1. Wzmacnianie potencjału rodzin.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie rodzinom pomocy z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych. 2. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą. 3. Promowanie prawidłowego modelu rodziny i edukowanie rodzin niezaradnych wychowawczo w celu nabycia i podniesienia świadomości w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych. 4. Zapewnienie wsparcia asystentów rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem. 5. Poszerzenie dostępu do poradnictwa rodzinnego. 6. Doskonalenie warsztatu pracy osób zaangażowanych w pracę na rzecz dziecka i rodziny oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym 7. Integrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez współpracę różnych podmiotów instytucjonalnych, organizacji pozarządowych, Kościoła. 	<p>działania ciągłe</p>

<p>2. Podwyższanie jakości usług edukacyjnych, udzielanie wsparcia dzieciom i młodzieży oraz rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitorowanie zagrożeń mających wpływ na jakość i poziom procesu kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży w gminie i podejmowanie interwencji w tym zakresie. 2. Rozpoznawanie i zabezpieczanie potrzeb społecznych dzieci i młodzieży, w tym pod kątem zabezpieczenia ich potrzeb przez dom rodzinny. 3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy i wsparcia dostępu do specjalistów, jak pediatra, psychiatra dziecięcy czy psycholog. 4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży. 5. Rozszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży z wykorzystaniem zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy. 	<p>działania ciągłe</p>
<p>3. Przeciwdziałanie problemom uzależnień, pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomoc materialna rodzinom, w których występują problemy uzależnień lub przemocy domowej. 2. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego i podnoszenie kwalifikacji członków Zespołu Interdyscyplinarnego w kwestiach przeciwdziałania i zapobiegania przemocy w rodzinie. 3. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień oraz przemocy domowej dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego. 	<p>działania ciągłe</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Zapewnienie osobom uzależnionym dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej. 5. Zapewnienie schronienia osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej w celu odizolowania od sprawców przemocy. 6. Kierowanie sprawców przemocy domowej do udziału w programach korekcyjnych. 7. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie. 8. Podejmowanie współpracy z organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, problemami alkoholowymi i narkomanii. 	
--	--	--

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 2.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2020 r.)	stan docelowy (2030 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,	rodzina	147	135	GOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa	rodzina	30	24	GOPS	

domowego					
liczba rodzin objętych pracą socjalną	rodzina	172	164	GOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny	rodzina	14	16	GOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z powodu:					
alkoholizmu,	rodzina	4	5	GOPS	raz w roku
narkomanii	rodzina	0	1	GOPS	raz w roku
przemocy w rodzinie	rodzina	0	2	GOPS	raz w roku
liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie zakończonych założeniem Niebieskiej Karty	karta	10	10	ZI	raz w roku
liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych	osoba	154	145	GOPS	raz w roku
liczba osób korzystających ze świadczeń alimentacyjnych	osoba	22	22	GOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem Karta Dużej Rodziny	rodzina	30	30	GOPS	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 2. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Zespół Poradni	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze

<p>Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne</p>	<p>Psychologiczno-Pedagogicznych, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.</p>	<p>strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.</p>
---	--	--

CEL STRATEGICZNY 3. WSPIERANIE OSÓB STARSZYCH ORAZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
<p>1. Aktywna polityka senioralna – realizacja idei „starzenia się w zdrowiu”.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i monitorowanie sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych. 2. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych oraz kontaktów z otoczeniem osobom starszym i niepełnosprawnym. 3. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi. 4. Wspieranie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu i cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych oraz rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne. 5. Kontynuowanie działalności Klubu Seniora – placówki wsparcia na terenie gminy. 6. Podejmowanie współpracy z Kościołem i organizacjami pozarządowymi w celu wzmocnienia wsparcia adresowanego do osób starszych i niepełnosprawnych. 7. Poszerzanie zakresu usług wsparcia środowiskowego na rzecz osób starszych 	<p>działania ciągłe</p>

	<p>i niepełnosprawnych.</p> <p>8. Popularyzowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.</p>	
<p>2. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.</p>	<p>1. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym</p> <p>2. Likwidowanie barier ograniczających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w przestrzeni publicznej i w otoczeniu domowym.</p> <p>3. Poszerzenie środowiskowego systemu wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym również dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi.</p> <p>4. Rozpowszechnianie ofert pracy dla osób niepełnosprawnych i podejmowanie współpracy z lokalnymi pracodawcami w celu upowszechniania wiedzy na temat warunków i możliwości tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>5. Uwzględnianie udziału osób niepełnosprawnych w organizowanych kursach zawodowych i szkoleniach.</p> <p>6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi skupiającymi osoby niepełnosprawne.</p>	<p>działania ciągłe</p>

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 3.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2020 r.)	stan docelowy (2030 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	osoba	866	873	UG	raz w roku
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców	%	17,4	17,9	UG	raz w roku

liczba osób w wieku powyżej 66 lat objętych wsparciem z pomocy społecznej	osoba	55	49	GOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	rodzina	61	57	GOPS	raz w roku
liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	osoba	56	61	GOPS	raz w roku
liczba osób z gminy przebywających w DPS	osoba	10	13	GOPS	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 3. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki ochrony zdrowia, pracodawcy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 4. DBAŁOŚĆ O ZDROWIE I BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE MIESZKAŃCÓW GMINY.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia fizycznego i psychospołecznego oraz zdrowego stylu życia.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej. 2. Promocja zdrowia, zdrowego stylu życia, prowadzenie profilaktyki zdrowotnej oraz realizowanie programów zdrowotnych. 3. Podejmowanie działań zmierzających do poszerzenia zakresu usług medycznych świadczonych na terenie gminy. 4. Zwiększenie oferty bezpłatnych badań profilaktycznych dla mieszkańców gminy. 	działania ciągłe
2. Poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego w gminie.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z Policją, Prokuraturą i Sądem Rejonowym na rzecz przeciwdziałania przestępczości i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy. 2. Prowadzenie akcji informacyjnych, w tym w szczególności w środowisku seniorów, na temat zagrożeń przestępczością. 3. Podejmowanie inwestycji mających wpływ na poprawę bezpieczeństwa mieszkańców, w tym bezpieczeństwa na drodze. 4. Rozwój systemu powiadamiania mieszkańców gminy o zagrożeniach z wykorzystaniem telefonii komórkowej i internetu. 	działania ciągłe
3. Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci w drodze do i ze szkoły. 	działania ciągłe

<p>placówek oświatowych i w otoczeniu domowym uczniów.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 2. Podejmowanie działań interwencyjnych i zapobiegawczych mających na celu eliminowanie zachowań o charakterze patologicznym w środowisku szkolnym. 3. Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych na temat uzależnień, przemocy w rodzinie, przestępczości i jej negatywnych skutków. 4. Uwrażliwianie rodziców i opiekunów uczniów na kwestie związane z prawidłowym i bezpiecznym zachowaniem się na terenie szkoły i w otoczeniu domowym. 5. Integrowanie społeczności szkolnej, budowanie na terenie szkoły pozytywnych relacji uczniów z nauczycielami i rówieśnikami. 	
---	---	--

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 4.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2020 r.)	stan docelowy (2030 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
przedsięwzięcia w zakresie promocji zdrowia, profilaktyki zdrowotnej	działanie	8	14	UG, NGO-s, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	raz w roku
przedsięwzięcia w zakresie aktywnego sposobu spędzania czasu wolnego	działanie	15	20	UG, NGO-s, placówki oświatowe, jednostki rekreacyjno-sportowe	
badania profilaktyczne	badanie	15	18	UG, NGO-s,	raz w roku

mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej				placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	
przestępstwa popełnione na terenie gminy, w tym z udziałem nieletnich	przestępstwo	60	50	Policja	raz w roku
liczba realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach	program	25	35	placówki oświatowe, PPP	raz w roku
liczba i wartość zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa publicznego i bezpieczeństwa na drodze	inwestycja	12	15	UG	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 4. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki	Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Straż Pożarna, społeczność lokalna	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

przedszkolne, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne.		
---	--	--

CEL STRATEGICZNY 5. PODNOSZENIE EFEKTYWNOŚCI WSPARCIA, ROZWÓJ KADR POMOCOWYCH, WZMACNIANIE KAPITAŁU I DIALOGU SPOŁECZNEGO

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Wzmacnianie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości i efektywności świadczonych usług.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Doskonalenie kadr pomocy społecznej poprzez zapewnienie środków na szkolenia i inne formy doskonalenia zawodowego. 2. Zapewnienie właściwych warunków pracy umożliwiających sprawną i efektywną obsługę beneficjentów systemu pomocy społecznej. 3. Rozwój usług elektronicznych w obszarze wsparcia społecznego. 4. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej. 5. Realizowanie przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych. 6. Rozwijanie współpracy różnych podmiotów w celu skuteczniejszego wsparcia osób uzależnionych oraz ich rodzin. 7. Realizowanie zadań służących rozwiązywaniu problemów społecznych przy współpracy z jednostkami funkcjonującymi na terenie gminy 	działania ciągłe

2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego i rozwijanie dialogu społecznego.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inicjowanie działań zmierzających do włączania się mieszkańców w życie społeczne gminy. 2. Promowanie działalności organizacji pozarządowych oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet miasta źródeł finansowania. 3. Podejmowanie inicjatyw mających na celu wzmacnianie dialogu władz samorządowych z mieszkańcami. 4. Poszerzanie dostępu informacyjnego do planowanych przez samorząd zamierzeń o charakterze społecznym i gospodarczym. 	działania ciągłe
--	---	------------------

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 5.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2020 r.)	stan docelowy (2030 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,	szkolenie	12	20	GOPS	raz w roku
liczba organizacji pozarządowych w gminie, w tym funkcjonujących w obszarze polityki społecznej	organizacja	11	15	UG, NGO-s, GOPS	raz w roku
liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów podejmowanych w celu rozwiązywania	przedsięwzięcie	14	20	UG, GOPS, ZI, GKRPA, NGO-s	raz w roku

problemów społecznych					
liczba spotkań przedstawicieli samorządu z mieszkańcami.	spotkanie	23	30	UG, RG	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 5. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne.	Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Straż Pożarna, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

3. PROGNOZA ZMIAN

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych w strategii działań zostaną wykorzystane sformułowane powyżej wskaźniki realizacji celów. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań. Wdrożenie projektowanych działań zaplanowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych wypracowanych w niniejszym dokumencie powinno przyczynić się do osiągnięcia przedstawionych w poniższym zestawieniu zmian.

cel strategiczny	prognoza zmian
<p>CEL STRATEGICZNY 1. PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU, BEZROBOCIU I BEZDOMNOŚCI.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczenie zagrożeń mających wpływ na utrwalanie się zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego, - poprawa sytuacji osób ubogich, - podniesienie kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenie ich szans na podjęcie zatrudnienia - zwiększenie liczby osób zaktywizowanych zawodowo, - zmniejszenie skali zjawiska tzw. dziedziczenia bezrobocia, - zmniejszenie liczby osób bezrobotnych, - eliminowanie zjawiska dyskryminacji ze względu na płeć na rynku pracy, - zmniejszenie liczby beneficjentów pomocy społecznej
<p>CEL STRATEGICZNY 2. WZMACNIANIE POTENCJAŁU RODZIN, WSPOMAGANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY, PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY W RODZINIE</p>	<ul style="list-style-type: none"> - sprawnie funkcjonujący system wsparcia rodzin, dzieci i młodzieży, uprzedzający sytuacje kryzysowe i zapewniający różnorodne formy pomocy, m.in. w kształceniu i wszechstronnym rozwoju, - sprawny system profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie, - spadek liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, - podniesienie kompetencji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, - zwiększenie dostępności wsparcia dla rodzin, - podniesienie jakości kształcenia w placówkach oświatowych, - zwiększenie szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce,

	<ul style="list-style-type: none"> - poszerzenie wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień, - zwiększenie dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych, - zmniejszenia skali przemocy w rodzinie,
<p>CEL STRATEGICZNY 3. WSPIERANIE OSÓB STARSZYCH ORAZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym, - podniesienie atrakcyjności oferty w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne, - zapobieganie wykluczeniu społecznemu cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych, - zwiększenie udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, - podniesienie jakości usług świadczonych osobom starszym i niepełnosprawnym, - poprawa komfortu funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku, - pełniejsza integracja seniorów i osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.
<p>CEL STRATEGICZNY 4. DBAŁOŚĆ O ZDROWIE I BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE MIESZKAŃCÓW.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie liczby mieszkańców aktywnych fizycznie i stosujących się do zasad zdrowego trybu życia, - zmniejszenie zagrożenia przestępczością, - zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie placówek oświatowych, - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców,

CEL STRATEGICZNY 5. PODNOSZENIE EFEKTYWNOŚCI WSPARCIA, ROZWÓJ KADR POMOCOWYCH, WZMACNIANIE KAPITAŁU I DIALOGU SPOŁECZNEGO

- podniesienie profesjonalizmu kadry pomocy społecznej,
- podniesienie jakości świadczonych usług,
- większa aktywność społeczna mieszkańców,
- wzrastająca liczba inicjatyw lokalnych.

4. RAMY FINANSOWE

Ustawa o pomocy społecznej (Art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych strategii. Każdy podmiot z terenu gminy będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji. Nie stanowią one jedynie części składowej budżetu gminy, ale są to także dotacje ze źródeł zewnętrznych pozyskiwanych samodzielnie przez realizatorów. Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w niniejszej strategii będą: budżet gminy; budżet państwa; środki Europejskiego Funduszu Społecznego.

W ramach finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bukowiec na lata 2022-2030 ujęto poziom wydatków Gminy w 2020 r. z działów klasyfikacji budżetowej: 801 – oświata i wychowanie, 851 – ochrona zdrowia, 852 – pomoc społeczna, 854 - edukacyjna opieka wychowawcza oraz 855 – rodzina, który w 2020 r. wynosił 20 838 594,24 zł.

W kolejnych latach wdrażania założeń strategii szacuje się, że wysokość kwot przeznaczonych na realizację tych zadań będzie nie niższa niż w roku 2020, przy założeniu, że wysokość przyznawanych dotacji na realizację zadań zleconych i własnych będzie co najmniej na tym samym poziomie. Trudność precyzyjnego określenia wysokości funduszy przeznaczonych na realizację strategii w poszczególnych latach wynika z wielu czynników. Kluczowe znaczenie ma tu horyzont czasowy strategii, a także wielość zadań i podmiotów realizujących działania określone w strategii.

5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE, EWALUACJA

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bukowiec na lata 2022-2030 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wraz z jego Kierownikiem. Zespół monitorujący postęp wdrażania zapisów strategicznych, w którego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, będzie ocenił poziom wdrożenia zapisów strategicznych i przedstawiał ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie Wójtowi i Radzie Gminy, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących, mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane w dokumencie wskaźniki realizacji celów. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji strategii, której ogólnym celem jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji strategii. Głównym zadaniem ewaluacji jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio ze strategią, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze lokalne.

6. ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ, ANALIZA RYZYKA

Zarządzanie strategiczne jest swoistym zbiorem procesów pozwalających odpowiednio szybko reagować na zmiany zachodzące w otoczeniu, a jednocześnie pozwala tworzyć i utrzymywać odpowiednie relacje pomiędzy założonymi celami strategicznymi i zasobami. W praktyce jest to zbiór wytycznych, którymi można posłużyć się przy podejmowaniu decyzji czy określonych działań w poszczególnych obszarach.

Spośród wielu różnych definicji mówiących o zarządzaniu strategicznym, można wyłonić pewne aspekty, które najczęściej określają czym właściwie ono jest. W szczególności jest to:

- horyzont planowania – czyli określenie długoterminowych kierunków działań, sięgających od kilku do kilkunastu lat;
- wątek celów – zbiór wartości, misja, a także cele strategiczne, za pomocą i w ramach których podejmowane są odpowiednie działania;
- przedmiot zarządzania – traktowany jako spójna całość, gdzie zarządzanie strategiczne integruje funkcje i procesy organizacyjne w jedną strategię, koordynującą jego działanie;
- podmiot zarządzania – grupa lub jednostka organizacyjna zajmująca się zarządzaniem strategicznym, tzw. wierzchołek strategiczny.

Przenosząc te aspekty zarządzania strategicznego na grunt strategii rozwiązywania problemów społecznych, należałoby postrzegać przedmiot zarządzania jako cały organizm gminy, nie tylko jej tkankę społeczną, natomiast w podmiocie zarządzania dostrzegać przede wszystkim samorząd gminy, jej jednostki organizacyjne, ale także partnerów. Doświadczenia zdobyte podczas wdrażania założeń strategii, dla której zakończył się okres programowania, z pewnością przyczynią się do efektywniejszej realizacji wytyczonych w niniejszym dokumencie celów i kierunków działań, niemniej należy dostrzec, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bukowiec na lata 2022-2030 powstaje w drugim roku trwania pandemii koronawirusa.

Trudno na obecnym etapie oszacować skutki, jakie pandemia może spowodować, zarówno w sferze gospodarczej, jak i społecznej kraju, a co za tym idzie. Przyjęte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bukowiec na lata 2022-2030 założenia przewidują w odniesieniu do:

- demografii – wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym;
- niepełnosprawności – wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami spowodowany m.in. powiększeniem się grupy najstarszych mieszkańców ;
- bezrobocia – spadek liczby osób bezrobotnych;
- pomocy społecznej – spadek liczby beneficjentów systemu pomocy społecznej w związku poprawą kondycji materialnej osób i rodzin zamieszkujących gminę;
- problemów uzależnień i przemocy w rodzinie – spadek liczby osób uzależnionych, stosujących przemoc i doświadczających przemocy.

Z punktu widzenia sytuacji, z jaką mamy obecnie do czynienia, należy się jednak liczyć w trzech wymienionych na końcu obszarach: bezrobocie, pomoc społeczna i kwestia problemów uzależnień z możliwymi odstępstwami od poczynionych założeń. W związku z tym należy baczniej monitorować zagrożenia dotyczące miejscowego rynku pracy oraz kwestii bezrobocia i w razie wystąpienia niekorzystnych tendencji dostosować odpowiednio strukturę i zasoby pomocy społecznej do zapobiegania możliwym niepożądanym skutkom, mającym destrukcyjny wpływ na jakość i kondycję życia mieszkańców gminy.

7. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bukowiec na lata 2022-2030 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

1. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023;
2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w gminie Bukowiec;
3. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
4. Program współpracy Gminy Bukowiec z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

W ramach strategii mogą być realizowane projekty, które odzwierciedlają potrzeby oraz zamierzenia gminy i jej mieszkańców. Ich realizacja jest niezwykle wskazana, ale należy zaznaczyć, iż możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

UWAGI KOŃCOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bukowiec na lata 2022-2030 ma charakter otwarty i elastyczny. Oznacza to, że poszczególne jej elementy w trakcie realizacji mogą być modyfikowane, zmienione i dostosowane do sytuacji społecznej.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy

Diagram 1. Obszary analizy SWOT	67
---------------------------------------	----

Tabele

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”	4
Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn”	4
Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2018-2020.....	19
Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2018-2020.....	19
Tabela 5. Ruch migracyjny ludności w latach 2018-2020.....	19
Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie	20
Tabela 7. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2018-2020.....	20
Tabela 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne	22
Tabela 9. Aktywność gospodarcza mieszkańców gminy w latach 2018-2020	22
Tabela 10. Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 2018-2020.....	23
Tabela 11. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2018-2020.....	23
Tabela 12. Placówki wychowania przedszkolnego w gminie w roku szkolnym 2019/2020 ...	24
Tabela 13. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2019/2020.....	24
Tabela 14. Wykaz placówek systemu oświaty działających w gminie w roku szkolnym 2019/2020.....	24
Tabela 15. Placówki kultury w gminie w 2020 r.	25
Tabela 16. Wykaz placówek kultury w 2020 r.....	25
Tabela 17. Zakłady opieki zdrowotnej, praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2020 r.....	26
Tabela 18. Wykaz zakładów opieki zdrowotnej i aptek w gminie w 2020 r.	27
Tabela 19. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2020 r.....	27
Tabela 20. Schorzenia pacjentów w wieku 19 i więcej lat korzystających z ZOZ Gminna Przychodnia w 2020 r.	27
Tabela 21. Sport i rekreacja w 2020 r.	29
Tabela 22. Stan zatrudnienia w GOPS oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2020 r.....	33
Tabela 23. Wykształcenie kadry GOPS-u na koniec 2020 r.	33
Tabela 24. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2018-2020	34
Tabela 25. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020.....	34
Tabela 26. Struktura wiekowa i aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2020 r.	35
Tabela 27. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020	35
Tabela 28. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2018-2020	37
Tabela 29. Asystenci rodziny w gminie w latach 2018-2020.....	38
Tabela 30. Skierowania i pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2018-2020	38
Tabela 31. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2018-2020.....	39
Tabela 32. Świadczenia rodzinne w gminie w latach 2018-2020.....	39
Tabela 33. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2018-2020.....	39
Tabela 34. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2018-2020	41
Tabela 35. Instytucje i jednostki działające w obszarze pomocy społecznej w gminie w 2020 r.	41
Tabela 36. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2020 r.	43
Tabela 37. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2018-2020.....	44
Tabela 38. Stan bezrobocia w gminie w latach 2018-2020	44
Tabela 39. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2018-2020	45
Tabela 40. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy GOPS-u z powodu bezdomności w latach 2018-2020.....	46
Tabela 41. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2018-2020.....	46

Tabela 42. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2018-2020 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie	47
Tabela 43. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2018-2020	47
Tabela 44. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie w latach 2018-2020	49
Tabela 45. Wykaz jednostek i grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, funkcjonujących na terenie gminy w 2020 r.	51
Tabela 46. Negatywne zachowania występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2019/2020	53
Tabela 47. Dysfunkcje, zjawiska społecznie niepożądane i zachowania przestępcze stwierdzone w rodzinach dzieci/uczniów w roku szkolnym 2019/2020	53
Tabela 48. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2018-2020	55
Tabela 49. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych w latach 2018-2020	56
Tabela 50. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020	57
Tabela 51. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2018-2020	58
Tabela 52. Dofinansowanie rehabilitacji przyznane mieszkańcom gminy w latach 2018-2020	58
Tabela 53. Wykaz organizacji pozarządowych w gminie w 2020 r.	59
Tabela 54. Parafie rzymskokatolickie na terenie gminy	62
Tabela 55. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2018-2020	64
Tabela 56. Udział kobiet w liczbie bezrobotnych w gminie w latach 2018-2020	65

Wykresy

Wykres 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2018-2020	19
Wykres 2. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?	26
Wykres 3. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność oferty kulturalnej w gminie?	26
Wykres 4. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie ochrony zdrowia?	28
Wykres 5. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie sportu i rekreacji?	30
Wykres 6. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?	32
Wykres 8. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?	36
Wykres 8. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?	45
Wykres 9. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom?	48
Wykres 10. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?	48
Wykres 11. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?	48
Wykres 12. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych?	59
Wykres 13. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska, w Pani / Pana ocenie, najbardziej uwidaczniają się w gminie?	62
Wykres 14. Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami?	63
Wykres 15. Jak Pani/Pan ocenia swój poziom zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy? ..	64
Wykres 16. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć? ..	65
Wykres 17. Czy spotkała się Pani/ spotkał się Pan z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie lub o nich słyszała/ słyszał?	66
Wykres 18. Jaka Pani/Pana zdaniem może być skala problemu nierówności płci w gminie? ..	66